

U N I V E R S I T E T E T I T R O M S Ø

Doktorgradsavhandlingar 2008

Hver dag flyr Hugin og Munin, Odins to ravner, ut i verden for å samle kunnskap. Om kvelden sitter de på Odins skuldre og hvisker ham i øret hva de har sett.

Odin er visdommens gud i norrøn mytologi, og hans ravner Hugin (hug, tanke) og Munin (minne) er valgt som symboler i logoen til Universitetet i Tromsø.

104 doktorgrader i 2008

I 2008 ble det avlagt 104 doktorgrader ved Universitetet i Tromsø. Dette er en økning på 3,8 % i forhold til det forrige rekordåret i 2007 (100 doktorgrader). 80 kandidater tok doktorgraden ved Universitetet i vårsemesteret 2008 og 24 i høstsemesteret.

Kvinneandelen har de siste årene stort sett ligget mellom ca 40 % og 50 %. Unntaket var 2007, da hele 53 % av kandidatene var kvinner. I 2008 var kvinneandelen 44 %.

Av de 104 kandidatene er 30 utenlandske statsborgere, fordelt på 17 ulike land.

Alle de seks fakultetene ved Universitetet i Tromsø tilbyr doktorgradsutdanning, og slik var antallet fordelt i 2008:

Det medisinske fakultet (36)

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (15)

Det samfunnsvitenskapelige fakultet (29)

Norges fiskerihøgskole (16)

Det humanistiske fakultet (5)

Det juridiske fakultet (3)

Siden 1972 har 1176 personer avlagt sin doktorgrad ved Universitetet i Tromsø.

Generelt om doktorgrader

En doktorgrad er den høyeste vitenskapelige graden som det er mulig å ta ved norske læresteder. For å kunne arbeide som forsker vil de fleste arbeidsgivere kreve avlagt doktorgrad.

Opptakskrav er fullført mastergradsprogram eller profesjonsstudium. Doktorgradsstudiene er finansiert enten ved stipend fra Universitetet i Tromsø, Norges forskningsråd eller andre eksterne finansieringskilder.

Selve doktorgradsutdanninga er et treårig fulltidsstudium. En del stipend er fireårige, der doktorgradsarbeidet utgjør 75 % og annet arbeid, undervisning eller lignende, utgjør 25 %.

Studentene som blir tatt opp, følger et organisert doktorgradsprogram som leder fram til graden ph.d. (philosophiae doctor). Det er også mulig å ta doktorgrad utenfor et organisert program. Dette vil gi graden dr.philos. (doctor philosophiae).

Ph.d.-graden ble innført i forbindelse med kvalitetsreformen i 2003. Tidligere var det et system med flere ulike doktorgrader avhengig av hvilket fagområde graden ble tatt innenfor.

Våren 2008 var siste semester det var mulig å disputere for de «gamle» doktorgradene. Dette gjaldt dr. art. (doctor artium), dr.juris (doctor juris), dr.med. (doctor medicinae), dr.polit. (doctor rerum politicarum), dr.psychol. (doctor psychologiae) og dr.scient. (doctor scientiarum).

Av de 104 avlagte doktorgradene i 2008, disputerte 43 til de «gamle» gradene, 55 til graden ph.d. og seks til graden dr.philos.

Les mer på <http://www2.uit.no/www/startsidea/forskning> eller <http://www.ub.uit.no/munin/>

Kontaktinformasjon:

Avdeling for forskning og utviklingsarbeid

postmottak@uit.no
77 64 40 00

Det medisinske fakultet

post@fagmed.uit.no
77 64 46 01/77 64 46 10

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

postmottak@matnat.uit.no
77 64 40 01

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

eksped@sv.uit.no
77 64 42 96

Norges fiskerihøgskole

eksped@nfh.uit.no
77 64 60 00

Det humanistiske fakultet

postmottak@hum.uit.no
77 64 42 40

Det juridiske fakultet

postmottak@jus.uit.no
77 64 41 97

Doktorgradsavhandlinger 2007 ved Universitetet i Tromsø

Ingvild Agledahl

Philosophiae doctor

Testosterone and postprandial triglycerides - Studies on endogenous testosterone and the effect of testosterone treatment on postprandial triglycerides in elderly men.

Testosteronnivået hos menn synker med økende alder, samtidig som risikoen for hjerte- og karsykdommer øker. Fettfordelingen og mengden fettstoffer (triglyserider) i blodet etter et fettrikt måltid er viktige risikofaktorer for utvikling av hjertesykdom. Avhandlingen undersøker bl.a. om triglyseridnivået etter et måltid varierte i forhold til testosteronnivå hos eldre menn, og om behandling med testosteron ville påvirke dette.

Menn med lavt testosteronnivå hadde økte verdier av triglyserider og lavere verdier av «det gode kolesterolet». Eldre menn med lave testosteronnivå hadde høyere triglyseridnivå etter et måltid, men også større midjemål og kroppsmasseindeks sammenlignet med de som hadde normalt testosteronnivå. Dette ble ikke påvirket av ett års testosteronbehandling, men behandlingen hadde gunstig effekt på kroppssammensetning av fett og muskler. Lavt testosteronnivå ser ikke ut til å være den direkte årsaken til økt triglyseridnivå etter et måltid. Testosteronbehandlingen hadde ingen ugunstig effekt på fettstoffene.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
06.06.2008

Rafi Ahmad

Philosophiae doctor

A Computational Study of the Ferric Uptake Regulator from Vibrios: Structure, Function and Biological Role.

Rundt en fjerdedel av alle dødsfall i verden er forårsaket av bakterielle infeksjoner. For å bekjempe disse sykdommer er det viktig å få en grunnleggende forståelse av de mekanismene som brukes av sykdomsfremkallende bakterier for trengende inn i verten og overvinne vertens immunsystem. Denne kunnskapen brukes bl.a. i utviklingen av nye antibakterielle stoffer. En rekke vibrioarter er sykdomsfremkal-

ende både for mennesker og for viktige oppdrettsarter, og kan bl.a. forårsake kolera hos mennesker og «Hitrasynen» hos laks. For at organismer skal kunne leve må de kunne ta opp løselig jern. Opptaket reguleres nøye av proteinet Ferric uptake regulator (Fur). I avhandlingen benyttes beregningsbaserte metoder for å oppnå en bedre forståelse av Fur proteinet i seg selv og den biologiske rolle proteinet har i reguleringen av andre gener og genprodukter i forskjellige vibrioarter. Datasimuleringer og beregninger har man funnet ut hvor jern bindes i strukturen.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
17.10.2008

Bengt-Ove Andreassen

Philosophiae doctor

«Et ordinært fag i særklasse» En analyse av fagdidaktiske perspektiver i innføringsbøker i religionsdidaktikk.

I avhandlingen belyses hvordan innføringsbøker konstruerer en fagforståelse av «religionsdidaktikk» og hvordan religionsfagene i skolen forstås. Ved å legge innføringsbøker i religionsdidaktikk til grunn for analysen kommer ulike fagforståelser i den religionsdidaktiske diskursen fram. Det argumenteres for at en autorisert fagforståelse konstrueres og forvaltes av tre av fem innføringsbøker, og der det tydelig knyttes an til teologiske og kristendomsfaglige perspektiver og selvutviklingspedagogikk. Denne fagforståelsen synes offisiell og institusjonalisert ved at det utelukkende er disse som brukes som pensum ved ulike lærerutdanningsinstitusjoner og oppgis på ressursider for religionslærere. De andre to innføringsbøker danner hvert sitt ytterpunkt. Den ene ved å vektlegge et kristent konservativt fagperspektiv, mens den andre knytter an til religionsvitenskapelig teoridannelse og en fag- og stofforientert religionsdidaktikk. Uttrykket «seige strukturer» brukes for å betegne at det ennå er teologiske og kristendomsfaglige perspektiver som synes dominere utviklingen og forståelsen av religionsdidaktikk, selv om religionsfaget i dag skal være objektivt, kritisk og nøytralt.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for religionsvitenskap
26.06.2008

Cathrine Arntzen

Philosophiae doctor

«Jeg får ikke hendene til å gjøre det de skal gjøre.» Å leve med apraksi etter hjerneslag.

Ny viten som kaster lys over hva det vil si å leve med apraktiske vansker, hvilke konsekvenser tilstanden kan få for hverdagslivet og hva som fremmer handlingskompetansen over tid.

Apraksi rammer 1/3 av de som får hjerneslag i venstre hjernehalvdel. Personene som rammes får vansker med å utføre kjente handlinger og bruke redskaper. Mye forskning er gjort på nevrofysiologiske aspekter ved tilstanden, få har sett på hva det vil si å leve med apraktiske vansker. Avhandlinga belyser apraksifenomenet slik det erfares av den apraksirammede selv, kaster lys over hvordan apraksifenomenet framtrer i ulike handlingssituasjoner; og gir innsikt i forhold som kan fremme handlingskompetansen i prosessen den apraksirammede går gjennom. Seks apraksirammede er fulgt fra tidlig sykdomsfase og opp til et halvt år. Avhandlinga kombinerer flere forskningsmetoder: Gjentatte dybdeintervju med slagrammede, pårørende og behandlende ergoterapeut, og gjentatte observasjoner og videofilming av samhandling i daglige aktiviteter.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
21.11.2008

Daniel Kwaku Addo Asante

Philosophiae doctor

Physiological and molecular mechanisms of regulation of bud burst and bud set in Norway spruce and Populus.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for biologi
30.09.2008

Per Matti Aslaksen

Philosophiae doctor

Pain and placebo analgesia: The roles of emotions and gender.

Avhandlingen bygger på tre eksperimentelle studier som ble gjennomført på friske, frivillige deltakere. Smerte ble påført ved å stoppe blodtilførselen i en arm eller ved å påføre varmesmerte på huden. Opplevd smerte og emosjonell aktivering ble målt ved selvrappport, mens fysiologisk aktivering ble målt ved EKG, hudens ledningsevne for strøm og kortisolnivå i blodet. Resultatene viste at placeboresponsen i smerte er avhengig av reduksjon av negative emosjoner. Etter placeboadministrasjon ble nivåene av opplevd stress og fysiologisk aktivering redusert. Det ble ikke funnet kjønnsforskjeller i placeboresponsen, men det ble vist at menn rapporterer lavere smerte når de blir testet av en kvinnelig eksperimentator. Menn som rapporterte lavere smerte til kvinnelige eksperimentatorer hadde ikke lavere fysiologisk aktivering under smerte, og det antas at menns lavere smerterappport til kvinnelige eksperimentatorer skyldes psykososiale faktorer.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for psykologi
01.10.2008

Marit Anne Aure

Doktor rerum politicarum

Arbeidsmigrasjon fra Teriberka til Båtsfjord 1999-2002.

Avhandlingen svarer på flere spørsmål: Hvordan vokste migrasjonen mellom kystsamfunnene Teriberka i Murmansk og Båtsfjord i Finnmark frem? Hvordan inngår den i andre romlige, sosiale og økonomiske prosesser og hvordan opplevde migrantene migrasjonslivet? Aure har vist hvordan analyser av migrasjonsorganisasjoner forklarer hvordan migrasjonen kom igang. Den forklarer hvem som ble migranter og hvilken betydning kjønn, nasjonalitet, utdanning og alder hadde i å velge ut migrantene og forståelsen av hva det er å være arbeidsmigrant. Migrantperspektivet gjør det mulig å se dem som aktive aktører som ønsket nye erfaringer og en jobb å leve av og ikke som ofre for globale prosesser. Lokale og internasjonale, personlige og forretningsmessige nettverk mellom forretningsaktører på tvers av sektorer forklarer hvorfor det translokale samarbeidet ble en migrasjonsprosess og hvorfor det ble en forbindelse mellom nettopp disse to stedene. Studien viser at det norske migrasjonslovverket og organiseringen av migrasjonen bidro til at migrantene fokuserte på hjemmesamfunnet. Det førte til at både de og folk flest gjorde lite for at de skulle bli inkludert i Båtsfjordsamfunnet. Dette, de midlertidige arbeidstillatelsene og den geografiske nærheten mellom Teriberka og Båtsfjord, førte til at migrantene opplevde migrasjonen som midlertidig og ambivalent: De drømte ikke om å bli værende i Båtsfjord.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for planlegging og lokalsamfunnsforskning
18.06.2008

Cato Roger Pedersen Bjørndal

Doctor rerum politicarum

Bak veiledningens dør. Symmetri og asymmetri i veiledningssamtaler.

Avhandlingen belyser hva som skjer i veiledningssamtaler, innenfor ulike kontekster. Nærmere bestemt analyseres (a)symmetriske interaksjonsmønstre. Av flere grunner er dette fokuset av stor betydning. En grunn er at brede deler

av norsk og internasjonal veiledningslitteratur preges av tendenser til ensidig omtale av ideelle sider ved dialogen, og bare i begrenset grad knytter idealene til empirisk forskning. Litteraturen inneholder videre noe ensidig idealisering av symmetri mellom samtalepartene, og behandler i mindre grad nyansene, kompleksiteten og dilemmaene som møter veilederen i kommunikasjon og kontekster med asymmetrisk preg. Litteraturens ideelle symmetriske slagside kan rimeligvis prege veilederes bevissthet og gi et begrenset grunnlag for å utvikle egen yrkespraksis. Det overordnede siktemålet med avhandlingen er å konstruere et analyseredskap for å kaste lys over (a)symmetriske interaksjonsmønstre i veiledningssamtaler. Dette kan være et relevant utgangspunkt for både forskning og utvikling av veilederes profesjonelle praksis, for eksempel innenfor veilederutdanning.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for pedagogikk og lærerutdanning
24.06.2008

Sylvia Blaho

Philosophiae doctor

The syntax of phonology. A radically substance-free approach.

This thesis investigates the formal properties of phonological representation and computation. The starting point of the approach taken is that these can and should be investigated independently of the effect that extraphonological factors, most notably phonetics, have on the shape of individual phonologies. The dissertation discusses different formal aspects of phonological representations, and argues for a model using privative indexical features that can freely enter into feature geometrical dependency relations with one another. These representations are integrated with an Optimality Theoretical model of computation, and constraint schemas governing featural interactions are discussed. The working of the model is illustrated by three case studies: Slovak sandhi voicing, Hungarian voicing assimilation, and Pasiego Spanish vowel harmony.

Det humanistiske fakultet
Institutt for språkvitenskap/CASTL
06.06.2008

Lars Ailo Aslaksen Bongo

Philosophiae doctor

Reducing the Network Latency and Bandwidth Requirements of Parallel and Distributed Applications.

Selv om datamaskiner stadig blir raskere, og båndbredden på nettverk stadig øker, er det noen dataprogrammer som krever både raskere datamaskiner og bredere nettverk enn det som er tilgjengelig i dag. Dette kan være beregning av værvarsel, samarbeid om dataanalyse over Atlanterhavet eller nedlasting av hundrevis av gigabyte med data. Ofte er det vanskelig å få datamaskinene til å jobbe effektivt sammen. I avhandlingen blir teknikker for å redusere data-programmers krav til nettverkshastighet utviklet, testet og demonstrert.

Avhandlingen presenterer også en teknikk spesialisert for å komprimere skjermdata. En matematisk metode brukes for å oppdage ting på skjermen som allerede er blitt sendt, slik at en mye mindre beskrivelse kan sendes i stedet. Ved å bruke denne komprimeringsmetoden vil en bruker i Tromsø knapt merke forskjell på å bruke et program på sin egen maskin og et som er lokalisert i USA.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for informatikk
18.01.2008

Eivind Brodal

Philosophiae doctor

A Numerical Study of Ultrasound Scanning Using PVDF Based Transducer Systems.

Brodal har gjennom en omfattende numerisk studie av ulike ultralydssystemer sett på hvordan de kan optimaliseres med hensyn på signalstyrke, båndbredde og bildeoppløsning. Ved å kombinere numeriske simuleringer med analytisk teori, er det vist hvordan dimensjonene til de kritiske komponentene i slike systemer påvirker ytelsen. I dag er det mest populære ultralyd-simuleringsverktøyet basert på den endelig elementmetoden. Brodal har tatt i bruk dette verktøyet, men også utviklet en nøyaktig og rask numerisk modell som ikke tidligere har blitt brukt til å løse slike pro-

blemer. Ultralydskannere har mange industrielle og medisinske anvendelser. Mest kjent er kanskje ultralydskanning av foster. Andre ultralydskannere blir

brukt til å lage bilder av mikroskopiske strukturer i huden for å kunne avsløre områder med begynnende hudkreft. Slike systemer krever en høy oppløsning og er i dag basert på enkanal ultralydssystemer. Gjennom sin forskning har Brodal estimert kvaliteten til rekonstruerte bilder av hud avbildet med såkalte flerkanalssystemer der mange elementer brukes til både sending og mottak av ultralyd.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for fysikk og teknologi
24.11.2008

Ann Ragnhild Broderstad

Doctor medicinae

Iron status and prevalence of hereditary haemochromatosis in a multiethnic population in northern Norway.

Studiens hovedformål har vært å se på jernstatus og prevalensen av arvelig hemokromatose i Nord-Norge i et etnisk og geografisk perspektiv. Både nasjonalt og internasjonalt er jernmangel en betydelig mangelsykdom forårsaket bl.a. av dårlig ernæring, men også for mye jern er skadelig for kroppen. Den vanligste årsaken til høye jernlager er arvelig hemokromatose som er en tilstand forårsaket av en mutasjon i et gen på kromosom 6. Dette fører hos noen individer til økt jernabsorpsjon fra tarm og mulighet for skadelig jernavleiring i indre organer.

Broderstad har analysert jernnivået i flere områder i Nord-Norge og funnet at tradisjonelt kosthold i form av rein-kjøtt, i indre strøk av landsdelen, beskytter mot jernmangel. Dette gjelder også for de mest utsatte gruppene, som er kvinner i fertil alder. Studien viste også at prevalensen av arvelig hemokromatose i Tromsø er lik tidligere funn fra Nord-Trøndelag. Derimot er prevalensen i Sør-Varanger med stort innslag av kvensk og samisk befolkning lavere enn funn fra Tromsø.

Det medisinske fakultet
Institutt for samfunnsmedisin
18.04.2008

Else Grete Broderstad

Doktor rerum politicarum

The Bridge-Building Role of Political Procedures. Indigenous Rights and Citizenship Rights within and across the Borders of the Nation-State.

Avhandlingen har brobygging og forsoning i samepolitikken som tema. Konsultasjonene mellom Stortinget og Sametinget i forkant av Finnmarksloven framstår som en markant politisk nyvinning, der samiske sedvanerettigheter og reell samepolitisk innflytelse synes anerkjent. Likevel illustrerer blant annet håndteringen av grenseoverskridende reindriftsspørsmål vanskelige avveininger mellom urfolksrettigheter og statsborgerlige hensyn. Det er en spenning mellom på den ene siden urfolksrettigheter som rettferdiggjør egne prosedyrer for innflytelse og deltakelse og på den andre siden statsborgerskapsrettigheter forstått som lik behandling uavhengig av kulturelt ståsted. De politiske prosedyrene har i så måte virket forsonende og bidratt til et nærmere forhold mellom samene som folk og det politiske fellesskapet forstått som et hele.

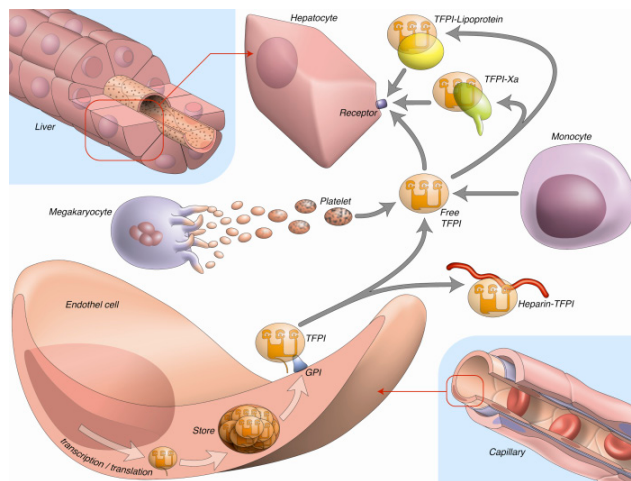
Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for statsvitenskap
26.06.2008

Ellen Elisabeth Brodin

Philosophiae doctor

Tissue factor pathway inhibitor (TFPI)– Relation to metabolism of triglycerides, anticoagulant function and intravascular distribution during treatment with heparins.

Trombose på arteriesiden (hjerteinfarkt og hjerneslag) og på venesiden (dyp venetrombose og lungeemboli) er blant de hyppigste og mest alvorlige lidelser i moderne medisin. I kroppen finnes flere systemer som kan regulere aktiviteten i blodlevringssystemet. TFPI, som er en viktig hemmer i dette systemet, produseres av cellene i karveggen og finnes bundet til karoverflaten eller sirkulerende i blodet. Det forhindrer de første trinnene i blodlevringssystemet og dermed også trombose. Pasienter med høye fettstoffer i blodet har også høye nivåer av TFPI.

Heparin er et medikament som brukes i behandlingen av blodpropp. Uttømming av TFPI fra blodet under heparinbehandling kan være årsaken til at mange får ny trombose etter avsluttet behandling. Avhandlingen har bidratt til forståelsen av hvorfor pasienter med høye fettstoffer i blodet også har høye nivåer av TFPI. I tillegg gir den økt forståelse for hvordan TFPI forsvinner fra sirkulasjonen både alene og under heparin behandling. Det er også vist at TFPI er en viktig hemmer av blodlevringssystemets startfase og at effekten øker under behandling med heparin.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
10.02.2008

Bente Bryhni

Doctor medicinae

Insulin release and insulin action in ageing.

Økt forekomst av type 2-diabetes hos eldre kan skyldes overvekt og nedsatt effekt av insulin (insulinresistens), men også sviktende insulinproduksjon. Mens insulinresistens krever økte insulinnivåer, fører sviktende insulinproduksjon til for lave insulinkonsentrasjoner. Samtidig øker forstadiet til insulin, proinsulin, i blodet. Blant personer i Tromsø-undersøkelsen 1994-95 undersøkte vi sammenhengen mellom alder og insulin og proinsulin, justert for en rekke faktorer knyttet til insulinfølsomhet. Vi fant at

insulinnivåene avtok med alder, mens proinsulin økte. Ved hjelp av standardmetoden glukose-clamp bestemte vi også insulinfølsomheten hos eldre og to grupper yngre menn. Eldre hadde samme insulinfølsomhet som yngre med samme kroppsmasseindeks, mens slankere yngre hadde høyest insulinfølsomhet. Resultatene viser at insulinfølsomhet er nærere knyttet til kroppsfett enn alder, og at eldre kan ha like god insulinfølsomhet som unge. Derimot tyder de på at insulincellefunksjonen avtar med alder.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
23.05.2008

Tonje Bjørndal Braaten

Doktor scientiarum

Explaining the socioeconomic variation in incidence and survival of cancer. Analyses and multiple imputation of data from The Norwegian Women and Cancer Study and The Norwegian-Swedish Women's Lifestyle and Health Cohort Study.

Det har lenge vært kjent at noen kreftformer rammer ulikt i ulike sosioøkonomiske grupper av befolkninga. Det er f.eks. mye høyere risiko for brystkreft hos kvinner med høy utdanning enn hos kvinner med lav utdanning. Ved å benytte data fra 106 000 norske kvinner utvides studien til å omfatte alle kreftformer samt overlevelse av kreft. I avhandlinga identifiseres de underliggende årsakene til observert sosioøkonomisk variasjon i både forekomst og overlevelse. Doktorgradsarbeidet omfatter også en metodestudie som handler om såkalt multippel imputering, en teknikk for å håndtere problemet med ufullstendig informasjon fra en del av deltakerne i en studie.

Det medisinske fakultet
Institutt for samfunnsmedisin
18.01.2008

Arild Buanes

Doctor rerum politicarum

Nasjonal politikk utfordres. En studie av kystverneplanprosessen i Nordland 1994-2002.

Da utkast til kystverneplan for Nordland ble ferdigstilt i 1994, var mange Nordlandskommuner involvert i utviklingsprosjekt (Regional kystsoneplan Helgeland) for å styrke den kommunale innflytelse over bruken av de kystnære sjøarealene i fylket. Som den første fler-tematiske kystverneplan innebar forslaget også at naturvernmyndighetene gjennom verneplanen måtte forholde seg til en rekke aktører som i liten grad hadde blitt direkte berørt av områdevernpolitikken tidligere. Konfliktnivået rundt kystverneplanen medførte at standardprosedyren for verneplaner etter Naturvernloven ble fraveket, da Stortinget etter en interpellasjon våren 1998 krevde at Regjeringen skulle fremme en melding om grunnlaget for dette vernearbeidet. Analytisk bygger avhandlingen på en diskursanalytisk institusjonalisme, og analyserer konfliktdimensionene mellom tre policy-arrangement: naturvernarrangementet, fiskeri- og oppdrettsarrangementet og planarrangementet. Avhandlingen konkluderer med at den lange og konfliktfylte prosessen rundt kystverneplanen ikke medførte vesentlige endringer i naturvernarrangementets formål, struktur og virkemåte.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for planlegging og lokalsamfunnsforskning
27.06.2008

Tone Bulien

Doctor rerum politicarum

Matematikkopplevelser i lærerutdanningen. En fenomenologisk orientert narrativ analyse av studenttekster.

Bulien har fulgt seks allmennlærerstudenter i det obligatoriske kurset i matematikk ved allmennlærerutdanningen. Målet med studien var å søke svar på hva som kan være årsaken til at resultatene på dette kurset ofte er svært dårlige. Det kan være opp til femti prosent stryk. Ved å benytte fenomenologisk basert kunnskapssosiologi i analysen av studenttekster, viste forskningen at studentenes oppfatninger av egen kunnskap i matematikk ikke alltid samsvarte med den karakteren de oppnådde i kurset. Dette resultatet var ikke avhengig av om studenten hadde en positiv eller negativ holdning til faget. En mulig tolkning av resultatene kan være at matematikkundervisningen i lærerutdanningen ikke svarer til studentenes oppfatning av hva matematikkundervisning er. Utfordringene for lærerutdanningen blir å veilede studentene i å forstå sin egen forforståelse både i forhold til matematikkunnskap, og til hvordan læring og undervisning i faget foregår.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for pedagogikk og lærerutdanning
04.06.2008

Karl Yngvar Dale

Philosophiae doctor

Out of Mind – Out of Sight. Studies on Clinical and Psychophysiological Characteristics of Dissociative Identity Disorder.

Dissosiativ identitetsforstyrrelse (DIF) er en posttraumatisk stresslidelse og forekommer i ca. en prosent av befolkningen. Lidelsen innebærer at man opplever å ha flere ulike personlighetstilstander. Fenomenet «multipel personlighet» har vært gjenstand for mye diskusjon og kontroverser i de seneste 25 årene, men mer inngående klinisk og epidemiologisk forskning har etter hvert bidratt til å gi lidelsen aksept som en fullverdig klinisk diagnose. I arbeidet med avhandlingen har Dale sammenlignet personer med DIF

med personer med andre dissosiative lidelser, samt personer med andre psykiske lidelser på en rekke kliniske og psykofysiologiske mål. Resultatene fra de kliniske undersøkelsene viste at høyere grader av dissosiative opplevelser var assosiert med grove, og gjentatte, fysiske og seksuelle overgrep i barndoms- og ungdomsårene. I tillegg ble det påvist at personer med DIF, sammenlignet med personer med andre dissosiative lidelser, hadde særegne psykofysiologiske avvergereaksjoner, hadde mer sammensatte dissosiative symptomer og var mer hypnotiserbare.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for psykologi
04.09.2008

Bjørn Tore Dragnes

Philosophiae doctor

Documentation and novel effects of marine by-products.

I sjømat og restråstoff ble det målt konsentrasjoner av ACE-hemmere og taurin. ACE-hemmere er forbindelser med blodtrykkسدempende effekt mens taurin er en aminosyre med mange positive helseeffekter. Sjømat er i utgangspunktet en betydelig kilde til taurin, men foredling i form av tining, skylling og koking gjør at mye taurin forsvinner. Store tap, inntil 100 %, ble observert. Restråstoffet, som filetavskjær, rygger og hoder, inneholder også taurin og ACE-hemmere. Dette kan utnyttes som helsekost eller som funksjonelle ingredienser i foredlede produkter.

I et kostforsøk ble det undersøkt om endringer i blodlipidene og markører for redusert åreforkalkning med bakgrunn i sjømatkonsum kunne tilskrives omega-3 fettsyrer alene, eller en synergieffekt av disse og taurin. Det ble målt 6 % økning av det gunstige HDL-kolesterolet i gruppen som fikk både omega-3 og taurin.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for marin bioteknologi
04.07.2008

Arne Eide

Doctor philosophiae

A Bioeconomic Perspective on the Norwegian Barents Sea Cod Fishery.

Arne Eides avhandling inneholder sju artikler hvor flere ulike modelltilnærminger anvendes. Tre av arbeidene som undersøker virkninger klimaendringer kan ha for torskefisket konkluderer med at valg av forvaltningsform påvirker økonomisk utbytte og bestandens utvikling sterkere enn effektene av global oppvarming. Et gjennomgående tema i avhandlingen er ulike forklaringsmodeller for de store fluktuasjoner en observerer i torskebestanden. I tillegg til interaksjon mellom torskebestanden og andre bestander studeres torskens kannibalistiske adferd spesielt. Eide viser at fritt fiske kan forårsake dramatiske bestandssammenbrudd, men også gi opphav til kraftig vekst, drevet av både biologiske og økonomiske faktorer.

Norges fiskerihøgskole
14.11.2008

Karsten Eig

Philosophiae doctor

Onshore and offshore tectonic evolution of the Lofoten passive margin, North Norway.

Ved å kombinere geofysiske data fra sokkelen rundt Lofoten og Vesterålen med tre måneders detaljert kartlegging av strukturer på øyene i Lofoten har Karsten Eig utviklet en modell for den geologiske utviklingen av denne sokkelen over hele fire hundre millioner år. Kombinasjonen av detaljerte strukturdata fra land med data fra seismikk og geofysikk har gitt en langt mer detaljert modell enn de forskjellige metodene kunne gi hver for seg. Eig har i løpet av arbeidet med avhandlingen også funnet en mulig forklaring på hvorfor Lofoten ligger som en stor rygg langt til havs.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for geologi
05.05.2008

Dagrun Engeset

Doktor scientiarum

The consumption of lean and fatty fish, different dietary patterns and risk of cancers of various sites.

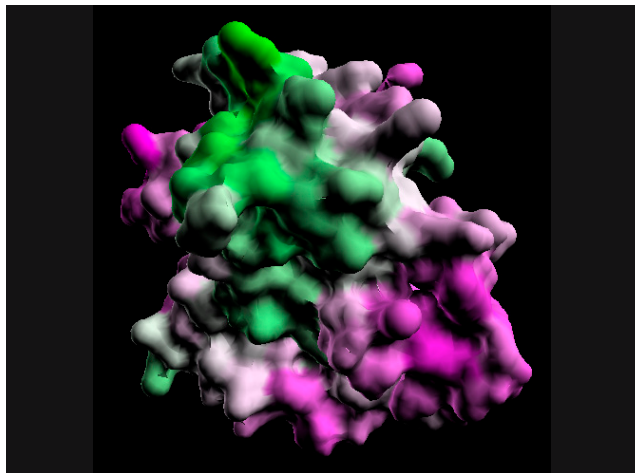
Undersøkinga hentar data frå tre kohortestudier: Kvinner og kreft (NOWAC), The European Prospective Investigation into Cancer and Nutrition (EPIC) og ein delstudie frå NOWAC (NEPIC). Engeset har sett på inntak av fisk og risiko for brystkreft i EPIC og risiko for tjukktarmkreft i NOWAC. Ho skilte mellom mager og feit fisk i EPIC, samt fiskeprodukt og steikt og kokt mager fisk i NOWAC. Ein kombinasjon av faktor- og klyngeanalyse ble brukt for å undersøke kosthaldsmønster i NEPIC. Dei ulike kosthaldsmønstra blei undersøkt for mogleg samanhang med ulike krefttypar: total kreft, brystkreft, og mage-/tarmkreft. Ingen klar samanhang mellom inntak av fisk og kreftisiko i nokon av kohortane blei påvist. Seks kosthaldsmønster blei funne i NEPIC kohorten. Samla var det ingen samanhang med kosthaldsmønster og kreftisiko. Stratifiserte analysar viste høgare risiko for totalkreft og brystkreft for kvinner med vestleg kosthaldsmønster, og for totalkreft for kvinner med alkoholrelatert mønster.

Det medisinske fakultet
Institutt for samfunnsmedisin
24.05.2008

Christopher Graham Fenton

Philosophiae doctor

A Computational Study of Cold Adapted Determinants.

Til tross for at kulde-tilpassede organismer utgjør hovedandelen av biomassen på kloden, har man ennå ikke med vitenskapelig presisjon forstått hvordan slike organismer overlever ved lave temperaturer. De siste tiårene har vitenskapen feilet i forsøket på å avsløre universelle molekylære strategier slike organismer bruker for å overleve i kulde. Dette skyldes delvis mangelen på integrerte datasystemer og metodologiske tilnærminger. Studier av kuldetilpassing krever en integrert tilnærming hvor informasjon fra forskjellige databaser blir gjort tilgjengelig som en integrert informasjonskilde. I løpet av arbeidet med avhandlingen ble dataprogrammet ENVISION utviklet.

Programmet har stor potensiell betydning for å forstå hvordan kuldetilpassede enzymer oppnår stabilitet i kaldt vann, og hvordan de tilpasser seg saltrike miljøer. Med dette programmet kan vi begynne å desiffrere molekylære strategier for kuldetilpassing. Slik kunnskap er viktig å oppnå for å skape nyttige enzymer i en industrialisert sammenheng.

Institutt for medisin
Institutt for medisinsk biologi
25.09.2008

Nina Foss

Doctor rerum politicarum

Psykiatrien som flyttet ut i bygda. En analyse av hva som skjedde da psykiatriske hjelpere skulle bidra til brukernes innlemmelse blant folk i bygda.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for sosialantropologi
10.06.2008

Sturla Fossum

Doctor philosophiae

Effectiveness of interventions and factors of relevance in the treatment of children with conduct problems.

Det medisinske fakultet
17.12.2008

Carla Marilia Abreu de Freitas

Philosophiae doctor

Habitat Selection by Arctic Pinnipeds: Patterns, Tactics and Predictions in a Dynamic Environment.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for biologi
01.03.2008

Britt Nanny Fuglestad

Philosophiae doctor

Reducing Infarct Size by Ischemic Preconditioning versus Insulin Treatment in the Heart. Same outcome - similar mechanisms?

Avhandlingen omhandler de gunstige effektene av å gi insulin når man åpner opp årene etter et hjerteinfarkt. Når dette gjøres, igangsettes positive og stimulerende signaler inne i hjertecellene som gjør at cellene vil overleve etter infarkt, og man får mindre skader på hjertet. Fuglesteds avhandling går bl.a. ut på å finne mekanismene bak disse

signalene inne i hjertecellene. Et helt nytt og spennende funn var at frie oksygenradikaler, som i store doser kan være skadelig, var et av de signalene som ble aktivert av insulin, og reduserte infarktstørrelsen. Resultatene fra dette arbeidet vil gi en videre forståelse av insulinets signalering i hjertet ved sykdomstilfeller. Dette er meget viktig, ettersom vekstfaktor-signalering kan representere en hittil ukjent tilnærming for utviklingen av farmakologiske strategier som reduserer reperfusjonsskader i hjertet.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
30.10.2008

Barbara Deede Gammon

Philosophiae doctor

Meta-perspectives on telemedicine: theory, method and a case.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
19.11.2008

Karl Øystein Gjelland

Philosophiae doctor

Ecological interactions, light responses and vertical habitat use in a subarctic pelagic freshwater community.

Avhandlinga omhandlar habitatbruk og næringsval til planktonbeitande fiskearter i Pasvikvassdraget (lagesild og sik). Val av habitat og næring blir sett i relasjon til lystilhøve, konkurransen mellom dei to artane, samt distribusjonen av planktonressursar og fiskespisande aure. Ved bruk av planktonfeller, garnfangster, ekkolodd og telemetri undersøkte Gjelland korleis dyreplankton, planktonspisande fisk og fiskespisande fisk var distribuert i vassøyla gjennom døgnet. Observasjonar frå juni, august og september blir brukt til å vise at den daglege aktiviteten og habitatbruken er sterkt knytt til lystilhøva. Gjennom bruk av økologisk modellering blir det klart at den betre veksten hjå lagesild enn sik kan forklarast med at lagesilda tek mykje høgare risiko enn siken. Lagesilda oppnår god vekst ved å beite

høgt i vassøyla ved gode lystilhøve, til ein kostnad av eit sterkt predasjonspress frå aure. Siken er forsiktigare i sin åtferd og beitar djupare nede, der risikoen for å bli spist av aure er mindre. Slike forskjellar i risikoåtferd kan ha kaskadeeffekter nedover i næringskjeda, som igjen kan påvirke beitegrunnlaget for planktonspisande fisk.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for akvatisk biologi
06.06.2008

Vela Eduardo Grimaldo

Philosophiae doctor

*Selectivity studies in the Northeast Arctic bottom trawl fisheries for shrimp (*Pandalus borealis*), cod (*Gadus morhua*), and haddock (*Melanogrammus aeglefinus*).*

The thesis is divided into two parts. The first part addresses further development of grid designs and focuses on some factors that may help improve the sorting ability of juvenile fish in the northern shrimp fishery, especially those of the 0 and I age groups. Factors that affect the sorting of juvenile fish out of the trawl and the percentages of shrimp loss are identified. The water flow intensity through the grid and its influence on shrimp loss and the escape of fish are analyzed. Furthermore, the effect of modifying the grid's inclination angle on the reduction of fish bycatch and the

percentages of shrimp loss is evaluated. In the second part addresses the challenge of developing a more user friendly and less expensive selection system than those based on metal sorting grids that are used exclusively in the gadoid bottom trawl fishery in the Barents Sea. In this regard, the study of escape windows as an alternative to sorting grids is emphasized. The key factors that were taken into account when analyzing the different selection systems were: the sharpness of the selection curve (size of the selection range: SR); the stability of the selective properties in time; the capacity for releasing most of the unwanted fish while the trawl is at fishing depth; the dimensions and flexibility of the sorting device; and the handling and user friendliness of the gear on deck.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for akvatisk biologi
21.05.2008

Daniel Zeiss

Doctor scientiarum

Ion Exchangers in Drug Delivery: Thermodynamic and Kinetic Aspects of the Drug / Resin – Interaction

Avhandlingen bygger på grunnleggende forskning om ionebyttere som anvendes for å lage legemidler med depotvirkning. En helt ny metode for å beskrive bindinger mellom virkestoff og ionebytter ble utviklet. Den baseres på måling av varmen som slippes fri når de to stoffene bindes. Enkelt sagt, jo mer varme som slippes fri, jo sterkere er bindingen mellom virkestoff og ionebytter.

Resultater fra forskningen viser at modellforstillingene som man har hatt om prosessen er for enkle. Binding mellom ioner og ionebytter må beskrives med minst to prosesser som foregår samtidig. En prosess der virkestoff transporteres inn i ionebytter materialet (diffusjon) og en prosess som beskriver tetning av ionebytter-materialet. Prosessen med tetning av ionebytter-materialet vil medføre at den første prosessen går stadig saktere. Heller ikke bindingsenergi blir det samme. Kunnskapene blir brukt til å beskrive omvendt prosess, som er fritsetning av virkestoffet.

Dagrunn Grønbech

Doctor philosophiae

Kystkvinnens liv og virke. Fra naturalhushold til enetilværelse. En verdighetsbeskrivelse.

Avhandlingen retter søkelyset mot eldre kvinner som har vært tilknyttet primærnæringshushold med stor selvforsyningsgrad og arbeidsmangfold. Varierte arbeidsoppgaver innen matlaging, håndarbeide og fjøsstell innebar en multi-kompetanse som i dag er erstattet av yrkesprofesjoner som husholdssøkonom, kokk, sykepleier og fjøsrøtter. Kvinnene, født ca. 1915, var oppdratt til en ressursforvaltning i en marginalitet med gjenbrukskrav som satte tæring etter næring. Selvberging og selvproduksjon innebar selvstendighetsutøvelse uten å være selvisk. Kvinnene var omsorgsbærere, kulturbærere, verdiforvaltere og sosialiseringssagenter med ansvar for både folk og fe. Som naturforvaltere levde de i, av og med naturen med krav til storfamiliens deltakelse. Nedleggelse av småbruksdriften og samfunnsendringer har medført at de eldre har mistet sine veiledende oppgaver og rådgivende funksjon. Som eldre og eneboende enker føler mange i dag ensomhet. Ut fra egne selvstendighetskrav søker de i det lengste å unngå avhengighet av velferdsstatens omsorgstilbud.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
03.10.2008

Tom Egil Hansen

Philosophiae doctor

Characterization of the p38 MAP kinase signalling pathway in Atlantic salmon.

Celler har et komplekst maskineri som gjør at de kan respondere og tilpasse seg til et stressfylt miljø. For at cellene skal kunne respondere er de avhengige av et nettverk av signalveier som formidler de ulike fysiologiske effektene. I signalnettverket som sanser cellular eksponering til stress har MAP kinase kaskaden en nøkkelrolle. Hver MAP kinase-familie inneholder en modul av tre kinaser, og i avhandlingen er p38 signalveien i MAPK familien i Atlantisk laks studert. Denne kinasen er involvert i mange forskjellige prosesser i cellen, alt fra å være viktig i bekjempelse av bakterie- og virusinfeksjoner til å beskytte celler mot stress

som f. eks. UV-stråling fra sollys. Det er generelt lite kunnskap om p38 signalveien hos fisk, så hovedmålet med dette prosjektet har vært å bidra til større forståelse hvordan denne signalveien fungerer hos fisk.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for marin bioteknologi
06.06.2008

Øyvind Hanssen

Doctor scientiarum

Quality of Service Aware Binding in Open Systems.

Et åpent system er et system satt sammen av komponenter hvor man gjør minst mulig antakelser om hvordan komponentene og deres omgivelser er laget. Man forholder seg til grensesnitt som beskriver abstrakt oppførsel.

Avhandlinga studerer hvordan man kan automatisk forhandle og sette opp bindinger mellom aktører i åpne system, samt hvordan mellomvareplattformer kan støtte slik forhandling. Målet er å tilfredsstille gitte krav til tjenestekvalitet gitt et sett med tilgjengelige ressurser. Ei utfordring er å finne fram til effektive løsninger for hvordan ressursene skal brukes og settes sammen. I avhandlinga beskrives et antall potensielle løsninger for hvordan bindinger kan settes opp på forhånd, sammen med beskrivelser av hvilke krav som tilfredsstilles og hva som kreves av det systemet som bindinga skal etableres i. Forhandling kan da reduseres til å samle og sette sammen beskrivelser fra deltakerne og bruke disse til å søke i en database over løsninger. En modell og et språk for slike beskrivelser som muliggjør komposisjon, samt effektiv testing om et uttrykk tilfredsstiller kravene til et annet er utviklet.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for informatikk
07.02.2008

Elin Kristine Haugdal

Doctor artium

Ny monumentalitet. Fire bygninger i Nord-Norge og teorier om monumentalitet mellom 1960 og 2000.

Under modernismen og etter andre verdenskrig formulerte arkitekter og teoretikere behovet for en ny monumentalitet. Gjennom analyser av Tromsdalen kirke, rådhusanlegget i Mo i Rana, Lofotakvariet i Vågan og Sametingsbygningen i Karasjok drøfter avhandlingen hva dette «nye» består i. Analysen viser hvordan ideen om monumental arkitektur som uttrykk for en tidsånd, Zeitgeist, er i forvitring og mot slutten av århundret heller knyttes til iverksettelsen av en stedsånd, genius loci. Fra å skulle representere det progressive, nyskapende og allmenne, verdsettes monumentalarkitekturen som et bilde på historie, minner og lokal egenart. Tendensen kan beskrives som en forskyvning fra sterk til svak monumentalitet, der monumentalarkitekturen frigjøres til erindring og gjentenkning. Avhandlingen tar i bruk teorier fundert i fenomenologi og semiotikk for å beskrive monumentalitet både som erfaringsform og som forståelsesform.

Det humanistiske fakultet
Institutt for kultur og litteratur
01.02.2008

Amjid Iqbal

Philosophiae doctor

Thyroid stimulating hormone (TSH). Associations with lipids, blood pressure and cardiac function.

Thyroideahormoner er stoffskiftehormoner som i hovedsak består av thyroideastimulerende hormon (TSH) som regulerer thyroideas produksjon av hormonene T3 og T4 og nivået av disse hormonene påvirker metabolismen i alle kroppens celler. Når T3 og T4 er forhøyet og TSH er lav, har man en tilstand som kalles hyperthyreose (høyt stoffskifte) og ved motsatt tilfelle en tilstand som kalles hypothyreose (lavt stoffskifte). Avhandlingen bruker data fra Tromsøundersøkelsen for å undersøke i hvilken grad mild stoffskiftesykdom (unormal TSH men normal T3 og T4) påvirker blodtrykk, kolesterol og hjertefunksjon, samt nytten av diagnostikk og behandling. Resultatene viser at økende TSH er assosiert med økende blodtrykk. Det finnes videre en positiv sammenheng mellom kolesterolverdier og TSH-nivå. Man fant ingen forskjell på hjertets pumpefunksjon til de med forhøyet og de med normal TSH. Resultatene styrker hypotesen om at det foreligger milde men signifikante hemodynamiske og biokjemiske endringer hos de med mild stoffskiftesykdom.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
22.02.2008

Knut Ivar Iversen

Philosophiae doctor

Coercion in the delivery of mental health services in Norway.

Basert på en detaljert gjennomgang av alle innleggelsler i en avgrenset tidsperiode ved fire norske psykiatriske sykehus har Iversen kartlagt omfanget av tvangsinnleggelsler. Med utgangspunkt i funnene ble kvaliteten på innrapporteringen til Norsk Pasient Register (NPR) undersøkt. Bruken av disse registerdata i utarbeidelsen av offentlig statistikk for bruk av tvang ble også undersøkt. Iversen fant at kvaliteten på innrapporteringen varierte, og en stor andel av henvisningene inngikk ikke i statistikken.

Pasientenes opplevelse av innleggelsen varierte i stor grad, og avhandlingen viser at det er dårlig samsvar mellom legal og opplevd tvang. Tvangsbegrepet er sammensatt og vanskelig å definere. Av denne grunn foreslår Iversen å benytte et flerdimensjonalt tvangsbegrep som inkluderer både legal tvang, opplevd tvang i forbindelse med innleggelsen og ulike former for objektiv tvang som kan finne sted i løpet av innleggelsen.

Det medisinske fakultet
Institutt for samfunnsmedisin
18.06.2008

Jan-Are Kolset Johnsen

Philosophiae doctor

Electronically mediated health-communication: Uses of text-based media.

Doktorgradsprosjektet har forsøkt å gi kunnskap om hvorfor og hvordan mennesker bruker internett til helseformål. Studiene avdekker karakteristikk ved deltagerne i internettbaserte diskusjonsforum for helse og hvordan kommunikasjonen i slike sammenhenger forløper. Målet har vært å etablere en forståelse av hvilke behov dette dekker for deltagerne, samt hvilke faktorer som er delaktige i å motivere og påvirke atferd. Prosjektet har også sett konkret på fagpersoners rolle i disse kontekstene, og hvordan fagpersoner påvirker kommunikasjon. Resultatene viser at deltagerne har positivt utbytte av deltagelse i nettbaserte og helserelaterte diskusjonsforum. Analyser viser at diskusjonene preges av å være sosialt støttende, noe som bekreftes av deltagerne. I tillegg sier deltagerne at de deler personlig informasjon med andre på Internett som de ikke gjør i ansikt-til-ansikt situasjoner. Fagpersoner kan spille en rolle i forhold til problemstillinger der risikoen for destruktiv atferd er tilstede, enten som moderatorer eller rollemodeller.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for psykologi
05.09.2008

Jørn Wilhelm Karlsen

Doktor artium

Da planleggingen ble politisert. Langsiktig planlegging i nordnorske byer 1965-1990.

Offentlig planlegging ble ikke svekket i nordnorske byer på 1980-tallet, til tross for at det var mindre tro på politisk styring både nasjonalt og internasjonalt. Wilhelm Karlsen har undersøkt hvordan langsiktig planlegging i nordnorske byer, særlig Bodø og Tromsø, har utviklet seg i perioden. Avhandlingen belyser og forklarer både lokale særtrekk og allmenne fellestrekk i langtidsplanleggingen – herunder lokale aktørers motiver og handlinger i forhold til skiftende politisk/ideologiske føringer, planfaglige teorier og strukturelle faktorer.

Et gjennomgående perspektiv i avhandlingen er de lokale aktørenes betydning i arbeidet med den langsiktige planleggingen i byene. Karlsen viser hvordan bygningsloven av 1965 representerte et tidsskille. En vanlig oppfatning har vært at lovens krav om helhetlig langtidsplanlegging (generalplan) var ekspertstyrt. Nordnorske lokalpolitikere og andre lokale aktører deltok mer aktivt i planleggingen enn hva man tidligere har trodd.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for historie
17.06.2008

Øyvind Kileng

Philosophiae doctor

Effect of viral RNA mimics and ISA virus infection on expression of key genes of the Atlantic salmon interferon system.

Utbrudd av virussykdommer hos oppdrettslaks påfører næringen store tap hvert år. Vi har sett nærmere på hvordan det uspesifikke immunforsvaret til laks, representert ved interferon (IFN) systemet, responderer på lakseviruset ILA. Vi har sammenlignet denne immunresponsen med to syntetiske komponenter (poly I:C og imiquimod) som etterligner en virusinfeksjon i cellen. IFN-systemet blir aktivert av poly I:C, imiquimod og ILA-virusinfeksjon, men når vi sammenlikner immunresponsen viser det seg at ILA

hemmer flere sentrale komponenter i IFN-systemet som er nødvendig for å gi beskyttelse mot viruset. Våre studier viser at ILA blokkerer effekten av IFN på celler i tillegg til å hemme transkripsjonsfaktoren IRF-7 som styrer syntesen av IFN. Videre har våre studier vist at ILA syntetiserer to proteiner som direkte hemmer IFN systemet, og som dermed kan være en av årsakene til at viruset ikke blir hemmet av immunforsvaret til laks ved en infeksjon.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for marin bioteknologi
20.06.2008

Mette Kjær Killie

Doktor scientiarum

Anti-HPA 1a antibody related Neonatal alloimmune Thrombocytopenia (NAIT): Diagnosis, natural course, cost and effect of clinical interventions.

Neonatal alloimmun trombocytopeni (NAIT) er en tilstand med lite blodplater hos foster eller nyfødt som skyldes antistoffer fra mor under svangerskapet. NAIT er en sjelden, men potensielt alvorlig tilstand pga. faren for komplikasjoner som hjerneblødning hos foster/nyfødt. Omtrent 0,2 % av de gravide danner antistoffer mot fosterets blodplater i forbindelse med svangerskapet og ca 1/3 av disse vil føde barn med en alvorlig blodplatemangel der det er fare for komplikasjoner. Resultatet fra studien viser at identifisering og oppfølging av risikogravide, samt rask behandling av den nyfødte, kan redusere sykdom og død som følge av komplikasjoner knyttet til alvorlig NAIT. Videre viser resultater at det synes mulig å etablere en screeningstrategi som er kostnadseffektiv og at det derfor kan lønne seg for samfunnet å tilby en screening til alle gravide i Norge.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
29.02.2008

Gunnar Knutsen

Philosophiae doctor

Cartilage Repair - The use of chondrocytes and bone - marrow cells in cartilage repair.

Det er kjent at bruskskader i ledd hos voksne har et dårlig potensial for tilheling. De siste årene har det vært stor interesse for behandling av disse skadene, og det er kommet flere nye metoder som har gitt lovende resultater, men som har manglet dokumentasjon på at de er bedre enn tradisjonelle metoder. Avhandlingen tar bl.a. for seg en randomisert studie hvor en sammenligner to metoder for reparasjon av brusk i kneledd. Man fant ingen klinisk signifikant forskjell på kvaliteten på metodene. Man fant imidlertid at pasienter under 30 år hadde bedre resultater enn eldre og aktive pasienter kom også bedre ut enn mer inaktive pasienter. Avhandlingen inkluderer også en basal studie hvor celler fra beinmargen ble høstet fra pasienter som ble behandlet for bruskskade i knær. Disse cellene ble dyrket og deres potensial til å danne brusk ble dokumentert. Det lyktes å danne tredimensjonale strukturer med preg av hyalin brusk. En ny metode for å aspirere beinmarg fra kneledd ble også beskrevet.

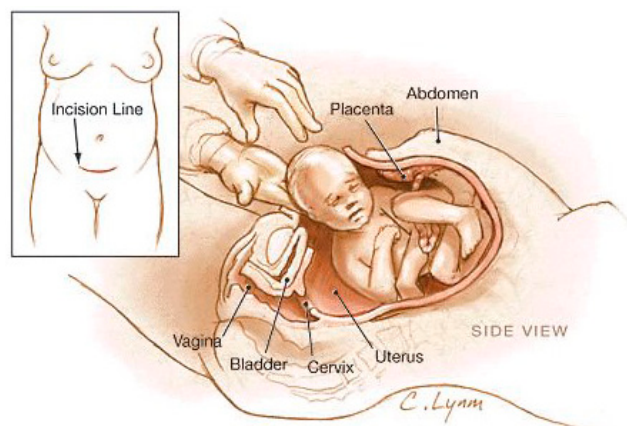
Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
23.05.2008

Toril Kolås

Philosophiae doctor

Cesarian deliveries in Norway: Indications, complications, and neonatal outcome.

De siste tiårene har keisersnittfrekvensen økt uten at det samtidig har vært noen vesentlig endring i sykелighet og dødelighet for mor og barn. Det var relativt liten kunnskap i Norge om keisersnitt. I denne doktoravhandlingen er resultater fra ca 3000 keisersnitt presentert i internasjonale tidsskrifter. Avhandlingen gir verdifull informasjon om keisersnitt. Den gir informasjon om indikasjoner for inngrepet, både for planlagte og akutte, og komplikasjoner for mor og barn assosiert med inngrepet.

Det er beskrevet hva som er karakteristisk for de forskjellige typer keisersnitt og analysert faktorer som kan ha innvirkning på hvor raskt et akutt keisersnitt utføres. Videre er det sammenlignet utfallet for barna etter en planlagt vaginal fødsel i forhold til planlagt keisersnitt. Studien innhenter også detaljerte opplysninger om mormunnsåpning og posisjon i bekkenet til fostrets forliggende del på det tidspunkt inngrepet ble utført. Dette har det vært sparsom kunnskap om i litteraturen.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
15.05.2008

Andrew Nikolai Kristiansen

Philosophiae doctor

Lik rett til kunnskap: en epistemologisk studie av tilpasset opplæring og sosial seleksjon i utdanning.

Temaet for avhandlingen er den sosiale reproduksjon som skjer gjennom det norske utdanningssystemet, til tross for at sentrale myndigheter i flere tiår har hatt som uttrykt målsetting at et av utdanningssystemets sentrale mål skal være nettopp å utjevne sosial forskjeller.

Hovedproblemstillingen har vært å se på hvordan ulike tilnærminger til et prinsipp om tilpasset opplæring for alle, kan påvirke seleksjonen og den sosiale reproduksjon i skolen. Avhandlingen argumenterer for behovet for å utvikle profesjonskunnskap som kan gjøre lærerne i stand til kritisk å reflektere over hvordan deres strategiske valg kan fremme eller hemme opplæringen. Tilpasset opplæring må problematiseres i forhold til skolens praksis og det rom av muligheter og begrensninger som gis.

Avhandlingen belyser og problematiserer den grunnleggende ideen om alles rett til kunnskap og dannelse ut fra den enkeltes evner og forutsetninger. Spørsmålet som stilles er hvordan denne idé skal kunne realiseres uavhengig av elevens sosiale og kulturelle bakgrunn.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for pedagogikk og lærerutdanning
24.10.2008

Jens Peter Bo Kronborg

Philosophiae doctor

CKD – Chronic Kidney Disease or Cardiovascular Kidney Disease.

Behandlingstrengende nyresvikt er en alvorlig, men sjelden forekommende tilstand. Ganske mange - omkring 10 % - har lett til moderat nedsatt nyrefunksjon. Sammenhengen mellom kardiovaskulære risikofaktorer og nyrefunksjon er vel kjent hos pasienter med langtkommen nyresykdom. Man vet imidlertid lite om hvordan disse risikofaktorene påvirker nyrefunksjonen hos personer uten etablert nyresykdom.

I en tverrsnittsundersøkelse fant Kronborg sammenheng mellom nyrefunksjon og HDL- kolesterol og insulinresistens, men ikke sammenheng mellom blodtrykk og nyrefunksjon. Derimot forutsa høyere blodtrykk og fibrinogen (markør for betennelse) en forverring av nyrefunksjonen over tid.

I tillegg forutsa fedme økende proteinutskillelse hos menn mens høyere systolisk blodtrykk og røyking forutsa økende proteinutskillelse hos kvinner. Oppstart av blodtrykksbehandling hos kvinner og øking av fysisk aktivitet hos menn så ut til å beskytte mot dette.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
15.10.2008

Per Ivar Kaaresen

Doctor medicinae

Aspects of outcome in children born prematurely and effects of an early intervention program.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
01.02.2008

Birgit Larsen

Doctor artium

Giftermål og etnisitet. Samer, nordmenn og ekteskap i Karlsøy 1770-1900.

Avhandlinga tar for seg forskjeller og endringer i giftermålsmonster langs etniske grenser. Området omfatter dagens Karlsøy kommune samt Ullsfjorden med Sørfjorden i perioden 1776-1900. Kvinnene i det samiskdominerte området i Sørfjorden giftet seg svært unge omkring 1800, yngre enn det som var vanlig i det vesteuropeiske giftermålsmonsteret. I dette området var samtidig giftermålet praktisk talt universelt for både kvinner og menn. Dette mønsteret opphørte tidlig på 1800-tallet. I den ytre delen av undersøkelsesområdet, på øyene og ytre del av fastlandet, gikk giftermålsalderen ned i løpet av 1800-tallet og folketallet økte.

I siste del av århundret ble flere barn født utenfor ekteskap i det samiske området i Sørfjorden andelen varig ugifte økte og folketallet stagnerte. Endringa forekom samtidig med at fornorskningspolitikken ble satt i system og intensivert. Et antatt læstadiansk område erfarte ikke denne endringa.

Med unntak av det reint samiske området i Sørfjorden økte andelen etnisk blandet befolkning i siste del av århundret. Denne økningen skyldtes antakelig minst like mye økt fokus på etnisitet og etnisk herkomst som økt tendens til giftermål over etniske grenser. Giftermålsmarkedet var i stor grad etnisk segmentert i hele området i hele perioden.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for historie
27.06.2008

Sissel Løseth

Philosophiae doctor

Studies of peripheral large and small nerve fibre disease with emphasis on diabetic polyneuropathy.

Polyneuropati er en vanlig sykdom som rammer de perifere nerver i armer og ben. Sykdommen kan være forårsaket av f.eks. diabetes. Symptomer er oftest putefølelse ved gange, visshet og prikking/stikking i hanske/ sokkeutbredelse, eventuelt muskelsvakhet. Smerter og endret temperatursans ses når de tynneste nervefibrene er rammet (tynnfiberneuropati), men funksjonen i disse måles ikke ved rutineutredning (nevrografi). Vi sammenlignet ulike tester for påvisning av polyneuropati. Enkelte pasienter hadde smerter og normal nevrografi isolert tynnfiberneuropati. Hos diabetikere kunne tynnfiberneuropati påvises til og med før pasienten hadde fått symptomer. Avhandlingen konkluderer videre med at ved omfattende utredning av pasienter med polyneuropati, vil de forskjellige metodene som har vært brukt, supplere hverandre. Slike metoder bør derfor være tilgjengelig ved sykehus med spesialfunksjon i utredning av nevromuskulære sykdommer.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
30.05.2008

Janne Dam Madsen

Philosophiae doctor

«Vi snakker liksom bare, men gjør ikke noe med det» Forpliktende, forskende samarbeid i skoleutvikling.

Avhandlingen fokuserer på læreres læring i et skoleutviklingsprosjekt, ved en skole som arbeider med utvikling og forbedring av læringsmiljøet. Lærernes engasjement er en veldig viktig faktor i skoleutviklingsarbeidet. Resultatene fra dette forskningsarbeidet viser at først når lærerne selv opplever at de «eier» prosjektet, og ser en verdi i å søke mot felles mål og visjoner, blir det framdrift i arbeidet. Kunnskap om å lære på arbeidsplassen og om å organisere situasjoner hvor denne læringen kan støttes, er viktig både for den enkelte deltakeren og for skolen som organisasjon. Avhandlingen konkluderer bl.a. med at den typen kunn-

skap kan være et viktig element i etter- og videreutdanning av lærere.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for pedagogikk og lærerutdanning
09.05.2008

Inger Simonsen Martinussen

Doctor rerum politicarum

***Skadet for livet – myndig i eget hus? En analyse av
- folks erfaringer i rehabiliteringsprosesser, og
- samspill mellom mottakere og utøvere i
rehabilitering.***

Avhandlingens tema er menneskers erfaringer i rehabiliteringsprosesser. Den handler om mennesker som strever med å gjenvinne et liv på nye premisser etter at de har blitt alvorlig skadet. Martinussen har i to år fulgt seks personer med ryggmargsskader som bor i små og mellomstore kommuner i utkant-Norge, samt en av den enkeltes bistandsyttere.

Avhandlingen får fram at selv om rehabilitering er et prioritert område i Norge, hadde ikke tjenesteyterne i kommunene tilstrekkelig kompetanse på rehabilitering. Grunnet dårlig kommuneøkonomi hadde de heller ikke tilgang til kompetanseheving. Det viste seg å være stor forvirring blant kommunenes tjenesteytere om hvordan de skulle bistå alvorlig skadde rehabilitanter etter at de var kommet til hjemkommunen. Videre kommer det fram at det var lite eller intet samarbeid mellom rehabilitantenes tjenesteytere. Manglende kommunikasjon og samarbeid mellom tjenesteyterne vanskeliggjør og setter grenser for rehabilitantenes muligheter til å gjenoppbygge livet på egne premisser.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for pedagogikk og lærerutdanning
16.06.2008

Eirik Inge Mikkelsen

Philosophiae doctor

***Economic Analyses of User-Interactions in the
Coastal Zone.***

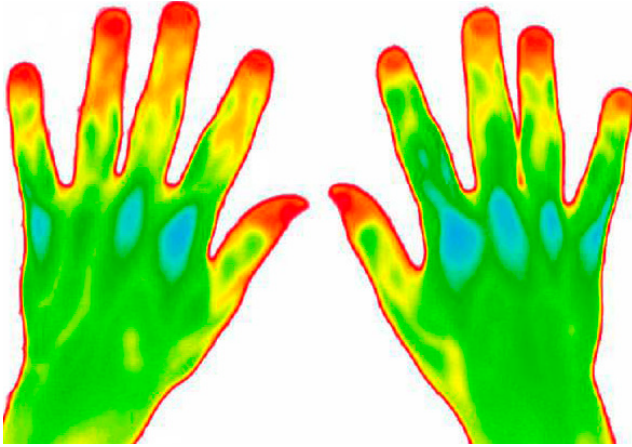
Avhandlingen omhandler utfordringer for forvaltningen knyttet til økende press på kystsonen. Den tar for seg hvordan man kan forstå situasjoner hvor ulike brukergrupper og interesser i kystsonen påvirker hverandre, hvordan de da kan opptre i konkurransen om ressursadgang, og hvordan myndigheter kan forholde seg til dette for å forvalte kysten best mulig. For det første har den en generell modell som kan brukes for flere typer oppdrett og deres mulige påvirkning på fiskebestander eller selve fisket. For det andre vurderes hvordan adferden til aktører i planprosesser og andre typer konkurranser om ressursadgang påvirkes når det er interaksjoner mellom brukerne. Under visse betingelser bør myndighetene heller legge til rette for at interessentene innbyrdes kan bli enig om ressursadgang og fordeling. Muligheter og utfordringer ved å innføre omsettelige rettigheter til kystressurser, inkludert arealbaserte rettigheter, i større omfang enn i dag og omsetning mellom ulike brukergrupper, er det tredje temaet. Mekanismer for å ta hensyn til andre private og offentlige interesser ved omsettelighet er også med.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for økonomi
05.05.2008

Åshild Odden Miland

Doktor scientiarum

Dynamic infrared thermography in the assessment of skin perfusion – a clinical and experimental study.

Dynamisk infrarød termografi (DIRT) er en teknikk der IR-kamera (varmekamera) anvendes for å avbilde overflatetemperatur, for eksempel på huden. En lokal kulde provokasjon fremhever temperaturskjellene i huden, og gjenoppvarmingen kan gi informasjon om hudens blodsirkulasjon. Avhandlingen består av fem eksperimentelle og kliniske studier der DIRT er anvendt for å kartlegge hudsirkulasjonen. Studiene viste at termografi er en metode som kan erstatte den mer etablerte, men invasive metoden indocyaningrønn fluorescensangiografi for å visualisere hudsirkulasjon. Det ble også vist at termografi er en utmerket teknikk for å avdekke eventuell blodsirkulasjonssvikt i forbindelse med brystrekonstruksjon, noe som kan redusere komplikasjonsraten forbundet med inngrepet. I tillegg ble termografi vurdert som en nyttig metode for å sammenligne hudsirkulasjonen i hendene hos eldre røykere og ikke-røykere, og til å dokumentere effekten av kirurgisk behandling av lateral epicondylitt (tennisalbue).

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
14.03.2008

Kay Müller

Philosophiae doctor

Risk assessment in Mild Head Injury.

Hodeskade er en av de vanligste årsakene til innleggelse på sykehus og den vanligste årsaken til dødsfall hos personer under 45 år. Mer enn 80 % av disse pasientene har en mindre alvorlig hodeskade som ofte omtales som «hjernerystelse». I håndteringen av disse pasientene står man overfor to problemer: For det første at en liten andel utvikler livstruende komplikasjoner i form av hjerneblødning som krever akutt nevrokirurgisk behandling, og for det andre at mange pasienter får senplager etter skaden. Retningslinjer for håndtering av pasienter med hjernerystelse anbefaler rutinemessig bruk av CT-undersøkelse av hodet for å oppdage skader. Innføringen av retningslinjene har ført til færre innleggelser ved sykehus og økt bruk av CT –undersøkelse for å utelukke skader. Protein S100B måles i blodet og indikerer om det foreligger hjerneskaade. Forhøyete verdier kan forutse om en CT-undersøkelse viser skade etter en hjernerystelse og gi uttrykk for graden av hjerneskaade.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
20.06.2008

Per Harald Myrvang

Doktor scientiarum

Obol – The Design and Implementation of a Security Protocol Programming Language.

En protokoll er en oppskrift for hvordan ulike parter skal forholde seg til hverandre når de kommuniserer seg imellom. Protokoller med formål å fastsette identitet og beskytte partenes privathet og integritet kalles for sikkerhetsprotokoller. Det har vist seg å være forbløffende vanskelig å skape sikre sikkerhetsprotokoller. Når protokollene tas i bruk oppstår uventede problemer fordi det er meget vanskelig å forstå for alle bruksomgivelser. I avhandlingen er en rekke sikkerhetsprotokoller blitt analysert, med formål å finne fellestrekk og et minst sett med egenskaper som trengs for å konstruere en sikkerhetsprotokoll. Det er videre utviklet et kompakt programmeringsspråk (Obol)

som ivaretar disse egenskapene, og en rekke eksisterende sikkerhetsprotokoller undersøkt. Resultatene er meget positive, og viser at Obol kan realisere nesten alle de 73 sikkerhetsprotokollene som er testet. I avhandlingen beskrives formålet bak Obol, hvordan språket er oppbygd og årsakene til dette, samt hvordan Obol er blitt testet ut på eksisterende protokoller. I tillegg vises det eksempler på hvordan språket kan brukes i nye spennende systemer og tjenester - som smartkort og distribuerte systemer.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for informatikk
05.06.2008

Snefrid Møllersen

Doctor psychologiae

Mental health services and treatment in Sami and nonSami populations. A comparative study in a multiethnic rural area of North Norway.

Møllersen undersøkte om behandlingsforløp og bedring for pasienter i psykisk helsevern varierte med pasientens og/eller behandlerens etniske tilhørighet. Resultatene viser at for pasienter som hadde terapeuter med samme etniske tilhørighet, var fremgangen i behandling signifikant større. Terapeutenes initiale vurdering av behandlingsbehov varierte med etnisitet hos pasientene. Samiske pasienter ble antatt å ha behov for flere konsultasjoner og større behandlingssfokus på sosiale funksjoner enn på symptomer eller psykologiske funksjoner. Etter endt behandling viste imidlertid resultatene at forskjellene i gjennomført behandling varierte med terapeutens etnisitet, ikke pasientens. Samiske terapeuter brukte gjennomsnittlig færre konsultasjoner pr. behandling. Ikke-samiske terapeuter benyttet oftere psyko-terapeutiske behandlingsformer.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for psykologi
15.02.2008

Kåre Nolde Nielsen

Philosophiae doctor

Science Politics: Boundary construction in mandated science. The case of 'ICES' advice on fisheries management.

Hva er forholdet mellom politikk og vitenskap? Med utgangspunkt i Science and Technology Studies teori (primært ANT), undersøker han dette forholdet i en case der forestillingen om en uavhengig vitenskap er spesielt utfordret. Casen involverer det Internasjonale Havforskningsråds (ICES) fiskerirådgivning på den ene siden og (primært) EUs fiskeriforvaltning på den anden siden. Nielsen viser at en dypere forståelse av grensen mellom rådgivende fiskeriforskning og politisk forvaltning krever en undersøkelse av vitenskapens metoder, hvordan de former politiske beslutningsprosesser, og hvilke antagelser de bygger på. ICES vitenskap er 'post normal' der kunnskapsgrunnlaget er usikkert, verdiene diskutabile og beslutningene hastet – en situasjon der verdier og fakta fort sammenfiltres. Forskjellige former for usikkerhet i ICES rådgivning ble undersøkt, og ble funnet å utfordre forestillingen om en klar grense mellom politikk og vitenskap. Avhandlingen inviterer til refleksjon over politikk og vitenskap gjennom utviklingen av et rammeverk som kan muliggjøre evaluering av fiskeriforvaltningssystemer og stimulere gjensidig systematisk læring.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for samfunns- og markedsfag
21.11.2008

Gerd Sigrid Nilsen

Doktor scientiarum

Role of plant hormones in parthenocarpic development of Rubus chamaemorus fruit and in in vitro propagation of the plant.

Fruktutvikling hos multe kan reguleres med plantehormoner, uavhengig av pollineringen. En enkelt tilførsel av gibberellin under blomstring er nok til at blomsten starter utvikling av partenokarp frukt og at en stor andel av dem bærer frem moden frukt. Applisering av auxin vil også i noen tilfeller sette i gang fruktutvikling, men frukten stopper vanligvis utviklingen på et tidlig stadium. Tilførsel av en blanding av auxin og gibberellin vil øke andelen bær som modner. Gibberellin er nødvendig både for initiering av fruktutvikling og for utvikling frem til modne bær, mens auxin ser ut til å spille en rolle for fruktutviklingens forløp. Kunnskap om disse hormonenes evne til å styre fruktutviklingen hos multer, kan gjøre det mulig å fremstille multeplanter som produserer partenokarpe bær uten ekstern tilførsel av plantehormoner.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for biologi
06.06.2008

Nils Kristian Sørheim Nilsen

Doctor Rerum Politicarum

Troublesome Trade – The History of the EU – Norway Salmon Dispute.

Sørheim Nilsen har gjennomgått laksesaken mellom Norge og EU, fra de første handelspolitiske uenigheter oppsto i 1989, til utgangen av den såkalte Lakseavtalen i 2003. Avhandlingen dekker også etterspillet av Lakseavtalen, fram til konklusjonen i WTO i november 2007. I avhandlingen beskriver Sørheim Nilsen ulike begivenheter, atferder, strategier, spill og prosesser som har virket inn på laksesaken. «...Gjennom den prosessen som avhandlingen dekker, har den norske oppdrettsnæringen vist seg å være både svært tilpasningsdyktig og ekspansiv rent markedsmessig, men svært lite tilpasningsdyktig mht. de handelspolitiske sidene av saken. Norske oppdrettsselskaper er involvert i opp-

drettsproduksjon i mange land». Selskapenes «redning», ligger i nettopp denne aggressive veksten: Mht. lakseproduksjon er den norske næringen den desidert største aktøren på verdensbasis, og de som på 1980 – og 1990 - tallet var deres argeste konkurrenter – de skotske oppdrettere – er i dag, i all hovedsak, kjøpt opp av norske selskaper under mottoet: «If you can't beat them, buy them».

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for statsvitenskap
13.06.2008

Trond Nilsen

Philosophiae doctor

Selskapsstrategier teller, forhandlinger avgjør. Regionale interesser i Snøhvit- og Ormen Lange-prosjektet.

Nilsen har forsket på hvordan regionale krav og forventninger formes og hvordan disse

møtes av Statoil og Hydros utbyggingsprosjekter på areaen for kontraktstrategier, leverandørnettverk og bedrifts-eierskap. Ny teknologi og mobilitet innebærer at utbygging av petroleumsprosjekter kan utføres som satellitter, der alle oppgaver realiseres uten regional involvering. Avhandlingen undersøker om regionale interesser tatt hensyn til i to av Norges største utbyggingsprosjekter i to regioner, Snøhvit og Ormen Lange. Etter fusjonen mellom Hydro og Statoil møtes ulike regionale strategier i ett selskap. Mye tyder på at StatoilHydros erfaring med regional involvering kan derfor være et viktig konkurransefortrinn for selskapet i den globale konkurransen.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for planlegging og lokalsamfunnsforskning
03.10.2008

Hans Martin Norberg

Doktor scientiarum

The influence of collective marks on consumer evaluation of food products.

Kollektivmerker, også benevnt fellesmerker, profilerer mat- og drikkevarer. To merker i det norske matvaremarkedet er det tidligere Godt Norsk-merket og økologimerket. Av-handlingen gir en forståelse av hvorfor noen konsumenter bruker et kollektivmerke som en beslutningsstøtte for ens produktvurdering, forut for et valg. En modell, omfattende konsumentens oppfatning av selve kollektivmerket og det merkede produktet, beskriver hva som innvirker på individets opplevelse av kollektivmerkets nytte som informasjon. En handlesituasjon er beskrevet for 425 norske kvinner som har vurdert ett av to matvareprodukter. Resultatet viser at kollektivmerkene oppfattes ulikt. Eksempelvis har opplevde produktusikkerheten stor innflytelse på at økologimerket vektlegges, mens for et av produktene har lojalitet til et kjent varemerke stor betydning for at kvalitets- og opphavsmarket vektlegges. Felles for merkene er at deres betydning for å signalisere produktverdier er den enkeltfaktor som har størst betydning for at de vektlegges. Således understrekes betydningen av å basere slike merker på formidling av en tydelig identitet hva angår merkets kjerneverdier.

Norges fiskerhøgskole
Institutt for samfunns- og markedsfag
29.04.2008

Ann-Trude With Notø

Philosophiae doctor

Carotid artery atherosclerosis and plaque morphology – relations to endothelial dysfunction, thrombin generation and postprandial metabolism of triglyceride-rich lipoproteins.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
21.11.2008

Lars Irgens Næsheim

Doktor scientiarum

The PMSE Overshoot Effect, An Analysis of Campaign Data.

Næsheim har undersøkt en type radar-ekko fra øvre del av atmosfæren kjent som Polar Mesospheric Summer Echoes (PMSE), og hvordan det er mulig å påvirke det gjennom utsendelse av radiobølger. Den eksperimentelle delen av arbeidet har vært utført ved EISCAT-anlegget, hvor de atmosfæriske radarene har blitt brukt til å observere ekkoet, samtidig som Heating-antennen har sendt ut radiobølger som varmet opp frie elektroner i samme høyde som PMSE. Oppvarmingen svekker ekkoet og forårsaker at det vender tilbake med midlertidig større styrke enn opprinnelig med en gang oppvarmingen opphører. Denne effekten har blitt betegnet som «overshoot». Næsheim har analysert observasjoner av flere hundre overshoot, og lett etter sammenhenger mellom beskaffenheten til PMSE og til PMSE overshoot. Disse sammenhengene kan gi svært nyttig informasjon om konsentrasjon og størrelse på de ispartiklene som er en viktig forutsetning for dannelse av PMSE. Han har påvist at overshoot-fenomenet opptrer på samme måte både ved VHF og UHF frekvenser. Denne observasjonen er viktig fordi den støtter opp om de teoriene som forutsetter at PMSE skapes av samme mekanisme uansett hvilken radar-frekvens den observeres ved.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for fysikk og teknologi
16.05.2008

Kåre Sten Olafsen

Doctor philosophiae

Precursors of regulatory competence in term and preterm infants: The influence of a sensitizing intervention on temperament and social communication during the first year of life.

Det medisinske fakultet
13.06.2008

Torjer A. Olsen

Philosophiae doctor

Kall, skaperordning og makt. En analyse av kjønn i lyngenlæstadianismen.

Avhandlingen er en undersøkelse av lyngenlæstadianismen med spesielt fokus på utviklingen av idealer og begreper om kjønn i perioden 1941 til 2007. Generasjonsskifter og generelle samfunnsendringer er det som genererer endringer i oppfattelsen av kjønn i lyngenlæstadianismen, ideologisk, i praksis og organisatorisk. Nye generasjoner vokser opp med og blir en del av et samfunn som stadig er i endring. Mer eller mindre bevisst sørger de for endringer i menighet, forsamling og familieliv. Tradisjon og det gamle forsvinner ikke, men blir utfordret. Kjønn går fra å være en ordning som er uuttalt og tatt for gitt, via å omtales og behandles systematisk, til å bli en rekke av forskjellige praksiser, ordninger og begreper. Fortsatt kan lyngenlæstadianismen sees som patriarkalsk, men i tråd med det øvrige samfunnet eksisterer det nå valgmuligheter. Kjønn i læstadianismen endrer seg langsomt og med motstand.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for religionsvitenskap
28.11.2008

Bob Eric Helmuth van Oort

Doktor scientiarum

Biological Rythms in Reindeer. Circadian clocks become redundant in polar photoperiods.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
26.01.2008

Christina Alsvik Pedersen

Doktor scientiarum

Optical Properties of Snow and Sea Ice – Field Measurements, Parameterization Schemes and Validation.

Global oppvarming har gjort kloden varmere, og temperaturøkningen i Arktis har vært dobbelt så stor som i resten av verden. Konsekvensen er at sjøisen i Arktis smelter med akselererende hastighet. Dagen klimamodeller er ikke i stand til å beskrive denne utviklingen, til dels pga forenklinger i beskrivelsen av energibalansen (albedo). I sin doktorgradsavhandling har Pedersen arbeidet med å forbedre beskrivelsen av sjøis albedo i klimamodeller ved å inkludere viktige parametere som ikke har vært inkludert før (slik som smeltesdammer på sjøisen om sommeren). Hun har også evaluert nøyaktigheten av klimamodeller, og har utviklet nye metoder for innsamling og behandling av datasett som beskriver sjøis parametere på en tilfredsstillende måte. Pedersen har også utviklet nye statistiske metoder for å sammenligne klimamodeller med observasjoner.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for matematikk og statistikk
03.03.2008

Torbjørn Pedersen

Philosophiae doctor

Conflict and order in Svalbard waters.

Pedersen har forsket på ulike krefter som fremmer konflikt eller bidrar til orden i havområdene utenfor Svalbard. Han har studert samspillet mellom folkerett og internasjonal politikk, samt samspillet mellom norsk utenrikspolitikk og internasjonale rammebetingelser, og han har blant annet funnet at norsk diplomati ofte har virket mot sin hensikt. I stedet for å skape internasjonal ro og oppslutning om Norges Svalbard-syn, blir de bilaterale konsultasjonene en anledning for andre til å lete etter - og finne - interesse-motsetninger. Slik svekkes Norges posisjon. Men samtidig pågår andre prosesser som befester norsk jurisdiksjon over fiskevernsone og kontinentalsokkelen rundt Svalbard, som for eksempel det pågående arbeidet med å fastsette yttergrensene for norsk sokkel nord for øygruppen. Så mens en rekke land fortsatt vil hevde at Svalbardtraktaten gir deres borgere utstrakte rettigheter i farvannene utenfor Svalbard, vil Norges rett til å utøve kyststatsjurisdiksjon i disse områdene bli stadig mindre omstridt.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for statsvitenskap
16.06.2008

Betty Johanne Pettersen

Doctor medicinae

Local Public Health Physicians in Norway from 1994 to 2002. Workload, work content, and interaction. A story of everyday life in primary health care.

Avhandlingens tema er utviklingen innenfor lokal samfunnsmedisinsk legetjeneste fra 1994 til 2002. Desentraliserings- og liberaliseringsreformer i primærhelsetjenesten, endringer i helseforhold og etterspørsel etter helsetjenester har endret arbeidsarena for samfunnsmedisinerne, gjennom økonomiske, organisatoriske og faglige utfordringer. Studien beskriver og utforsker den lokale samfunnsmedisinerens arbeid og rammebetingelser, i forhold til arbeidsmengde, arbeidsinnhold, mobilitet i arbeidsmarkedet og legers erfaringer med og oppfatning av samhandling.

Pettersen konkluderer med at tross økende antall legestillinger, steg også gjennomtrekken i stillingen og stillingene ble fragmenterte. Samfunnsmedisinsk arbeid måtte vike til fordel for klinisk arbeid, og engasjement i administrasjon og ledelse ble nedtonet. Strukturelle reformer i klinisk medisin, reformer i offentlig administrasjon, faglig utvikling og utviklingen av den medisinske profesjonen syntes å bidra til disse endringene.

Det medisinske fakultet
Institutt for samfunnsmedisin
07.03.2008

Anna Helena Kettunen Præbel

Philosophiae doctor

Genetic aspects of the robustness of Atlantic cod (Gadus morhua L.) in aquaculture

Oppdrett av Atlantisk torsk vil i framtida øke siden ville bestander av torsk ikke lenger blir betraktet som bærekraftige for fiske. Torskeoppdrett er helt nødvendig for å tilfredsstille markedets behov på verdensbasis. For å møte framtidens utfordringer i torskeoppdrett ble et nasjonalt avlsprogram for torsk startet i Norge i 2002. Hovedmålet med dette studiet var å granske genetiske aspekter av robusthet i Atlantisk torsk i akvakultur ved å utnytte familiemateriale fra avlsprogrammet. I avhandlingen studeres dette fra ulike vinkler (sykdomsresistens, stresstoleranse, triploidi-induksjon), og hovedresultatene viser at sykdomsresistens mot vibriose er arvelig hos Atlantisk torsk. Ved å selekttere for denne egenskapen forventer vi en økt resistens mot vibriose. Økt resistens mot vibriose er inkludert i avlsmålet for Atlantisk torsk, og resultatene fra sammenligning av statistiske modeller er brukt ved valg av statistisk modell for den praktiske avlsverdiutregningen.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for akvatisk biologi
16.06.2008

Kim Præbel

Philosophiae doctor

Population discrimination, physiology, and diverging life history traits in a circum-arctic fish – the capelin (Mallotus villosus).

Nærværende afhandling fokuserer på indvirkninger af miljømæssige effekter i for- og nutid på evolutionen af livshistorie hos lodde. Specielt er udviklingen af den differentierede reproduktionsstrategi, altså banke- eller strandgydning, vægtlagt. Loddepopulationer med forskellig reproduktionsstrategi blev undersøgt ved hjælp af genetiske, fysiologiske og økologiske metoder. De opnåede resultater blev herefter diskuteret i relation til tidligere istider, det fysiske miljø og selektionspres fra predatorer og kommercielt fiske. Reproduktionsstrategierne observeret hos nulevende lodde stammer fra tidligere istider og bankegydning er formentlig opstået som en konsekvens af komplekse klimatiske interaktioner. Fysiske faktorer i fortiden har også bidraget til den genetiske struktur af nutidige loddepopulationer samt formet livshistorietrækkene observeret hos nutidig lodde. Dette er især gældende for migrationsmønster, en- eller flergangsgydning og tilpasninger til temperatur og salinitet. Evnen til at tolerere ekstreme temperatur- og salinitetsregimer hos æg fra alle populationerne i det Nordøstlige Atlanterhav muliggør populationseksponering til nye ustabile miljøer. De evolutionære processer som genererer livshistorieforandringer hos lodde er derfor en kombination af mange fysiologiske, økologiske og miljømæssige processer i for- og nutid.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for akvatisk biologi
23.06.2008

Øyvind Ravna

Doctor juris

Rettsutgreiing og bruksordning i reindriftsområder. En undersøkelse av om beitebruk i reindriftsområder kan gjøres mer tjenlig ved bruk av jordskiftelovgivningens virkemidler.

Bruksordning etter jordskiftelovgivningen har lenge vært nyttet for å fordele fornybare naturressurser og for å skape

mer tjenlige bruksforhold. Dette er regler de som driver bufehold i den sørnorske fjellheimen har kunnet dra nytte av, og som ble gjort gjeldende for reindriftsutøvere i 1996.

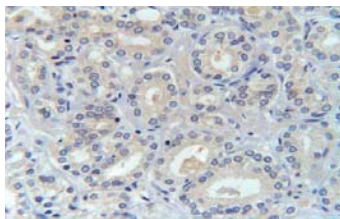
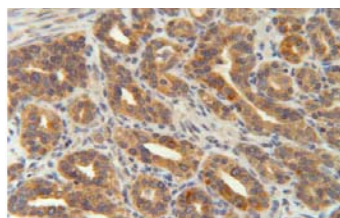
I avhandlingen blir lovgivningen på dette området undersøkt og funnet mangelfull. Ravna drøfter hvordan slike saker kan gjennomføres etter gjeldende lovgivning under hensyntagen til samisk kultur og sedvane, samtidig som det også framsettes forslag til lovendringer slik at reglene kan bli mer hensiktsmessige. Under gitte forutsetninger kan bruksordning bidra til bedret ressursforvaltning og styrking av reineiernes økonomi. Slik sett kan dette også være et bidrag til å styrke det materielle grunnlaget for samisk kultur. I avhandlingen drøftes det også om regler om hevd og alders tids bruk er egnet for å løse rettstvister og brukskonflikter innad i reindriften, og mellom reindriftsutøvere og bufeholdere. Reindriftsrettens utvikling og rettslige status undersøktes også, hvor rettskildene fremstilles på en måte som kan sies å være nyskapende.

Det juridiske fakultet
22.04.2008

Elin Richardsen

Philosophiae doctor

Prognostic molecules in hormone-sensitive carcinomas with special focus on prostate cancer.

Prostatakreft er den vanligst kreftformen hos norske menn, og dødelighetsraten er blant de høyeste i verden uten at vi har forklaring på dette. Det finnes pr i dag ingen biologiske markører som kan detektere prostatakreft i tidlig stadium, og som kan predikere hvilke svulster som vil føre til spredning. Noen kreftformer oppstår på steder med kronisk betennelse, men

man har ikke gjort entydige funn som tilsier at det er tilfelle for prostata også. Vevsprøver fra pasienter med normalt

prostatavev, med kronisk betennelse, med godartet fortørrelse av prostatakjertelen, forstadier til kreft, og pasienter med prostatakreft med og uten spredning ble undersøkt på vekstfaktorer, betennesceller og betennelsesmediatorer. Vi fant en økt mengde vekstfaktorer hos pasienter med forstadier til prostatakreft og de med etablert kreft, sammenlignet med friske personer. I tillegg ble det funnet økt mengde vekstfaktor, betennesceller og betennelsesmediatorer, hos pasienter som fikk spredning på et senere tidspunkt.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
11.04.2008

Yuliya Rodina

Philosophiae doctor

Semantics and Morphology: The Acquisition of Grammatical Gender in Russian.

Avhandlingen undersøker hvordan russiske barn tilegner seg grammatisk genus (kjønn) i sitt morsmål. Studien fokuserer på flere spesifikke nominalklasser der genus er bestemt av semantiske heller enn morfologiske faktorer, for eksempel *papa* 'pappa', der det er et misforhold mellom betydning (hankjønn) og form (substantiv med endingen *-a* er normalt hunkjønn). Tidligere forskning har vist at barn har visse problemer med å lære slike substantiver i andre språk. I studiet presenteres eksperimenter foretatt med totalt 37 monolingvale russiske barn i alderen 2,5-6. Resultatene tyder på at barn i denne alderen først og fremst legger merke til formen på et substantiv, men at de også relativt tidlig lærer at betydningen også spiller en rolle. Fokus er spesielt rettet mot barnas asymmetriske produksjon av genus-kongruens i de forskjellige nominalklassene. En detaljert analyse av eksperimentene viser at barna allerede på et tidlig stadium behandler disse nominalklassene forskjellig og at mengden av input spiller en viktig rolle i denne prosessen.

Det humanistiske fakultet
Institutt for språkvitenskap
25.04.2008

Jon Petter Rui

Philosophiae doctor

Forbudet mot gjentatt straffeforfølgning. NE BIS IN IDEM.

Det er et grunnleggende rettsstatsprinsipp at den som er endelig frifunnet eller domfelt i en straffesak har rett til ikke å bli forfulgt på ny for samme straffbare handling. I avhandlingen analyseres tre regelsrett som kan påberopes for norske domstoler, og som skal forhindre en slik gjentatt straffeforfølgning. Ett av funnene i avhandlingen er at man i norsk straffeprosess tradisjonelt ikke har ansett forbudet mot gjentatt straffeforfølgning som et grunnleggende rettsstatsprinsipp, men mer som en teknisk-prosessuell regel. Før år 2000 finnes det ingen eksempler, verken i teori eller praksis på at den grunnleggende karakteren av prinsippet er iaktatt. Undersøkelser av sentrale menneskerettighetskonvensjoner og utenlandsk rett gir derimot et annet bilde. Her er forbudet mot gjentatt straffeforfølgning ansett som et grunnleggende rettsstatsprinsipp. På bakgrunn av analysene av menneskerettighetskonvensjoner og utenlandsk rett argumenteres det med at straffedommer i større grad bør være til hinder for en ny straffesak, enn tilfellet er i dag.

Det juridiske fakultet
15.05.2008

Markus Thomas Rumpsfeld

Philosophiae doctor

Predictors of peritoneal membrane function and outcomes in peritoneal dialysis patients

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
07.06.2008

Martin Rypdal

Philosophiae doctor

Dynamical and stochastic aspects of self-organized critical behavior in sandpiles.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for matematikk og statistikk
10.12.2008

Stian Røberg

Doctor scientiarum

Extent and dynamics of changes in a high Arctic intertidal zones microbial community as a consequence of exposure to hydrocarbons.

Faren for oljeforurensing med drivstoff i de marine polare områdene er økende i forbindelse med aktiviteter som fiskeri, turisme og forskning. Oljeutslipp ender ofte opp på strendene hvor biodegradering kan bidra betydelig til fjerning av olja. Det er derfor interessant å se hvordan et høyarktisk strandsonebakteriesamfunn ville respondere på denne typen forurensing. Studien tar for seg varigheten og dynamikken av forandringer i strandsonebakteriesamfunn på Svalbard etter å ha eksponert dette for parafin. Konklusjonene er for det første at parafin ble raskt fjernet og at biodegradering av parafin var ubetydelig, for det andre at bakteriesamfunnet responderte raskt på tilsetningsstoffene, men disse responsene hadde ulik varighet i testperiodene, og for det tredje at parafin og gjødsle stimulerte forskjellige medlemmer av det naturlige bakteriesamfunnet.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for marin bioteknologi
11.06.2008

Anne-Grete Sandaunet

Doctor Rerum Politicarum

Keeping up with the new health care user: the case of online self-help groups for women with breast cancer.

Framveksten av internettbaserte selvhjelpsgrupper sees på som en av de mest lovende sider ved den økte bruken av internett til helseformål. Forskning har vist at brukere av slike selvhjelpsgrupper kan oppleve at de mestrer hverdagen bedre. I helsepolitisk sammenheng ser man en mulighet for å legge til rett for en mer aktiv og involvert helsebruker gjennom etablering av slike tilbud. En kreftdiagnose kan ha omfattende belastninger som går ut over det den rent medisinske behandlingen kan ivareta, og deltakelse i slike fora antas å være til hjelp. I tråd med annen forskning på feltet viste også Sandaunets studie at internettbaserte selvhjelpsgrupper kan være nyttige for de som velger å delta. Studien bidrar imidlertid også til å moderere for-

ventninger om en radikal effekt av å etablere slike grupper. Det var lite som tydet på at anonymiteten på nettet bidrar til å bryte etablerte mønstre i hva slags sykdomserfaringer bryskrefteropererte lar andre ta del i. Erfaringer som underbygger bildet av den sterke og kontrollerte pasienten fikk lettest sirkulere i gruppen. Mange deltakere falt også fra eller lot være å bruke gruppen i det hele tatt og viste at det er situasjoner hvor deltakelse i slike grupper kan oppleves for vanskelig eller irrelevant blant kvinner som er behandlet for brystkreft.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for sosiologi
13.06.2008

Hans Petter Saxi

Doctor rerum politicarum

Fra konsensus til majoritetsstyre? Fylkesparlamentarisme i Nordland i komparativt perspektiv.

Saxi har undersøkt hvordan overgang fra formannskapsprinsipp til det parlamentariske prinsipp har påvirket politikktutforming, maktfordeling og den offentlige debatten i kommunesektoren. I dag er det parlamentarisme i byene Oslo og Bergen og i fylkene Hedmark, Nord-Trøndelag, Nordland og Troms. Avhandlingen viser at det ikke er blitt mer majoritetsstyre i storbyene, slik man forventet. Derimot viser analysen av fylkene med parlamentarisme at politikktutforming har fått et majoritetspreg. Her er da også opposisjonen svært frustrert over sin manglende innflytelse. En studie av avisenes presentasjon av Nordland fylkeskommune viser at det ikke ble skrevet mer om fylkeskommunen eller om fylkespolitikk etter overgangen til parlamentarisme.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for statsvitenskap
21.05.2008

Norbert Schmitz

Doctor philosophiae

Alfred Stern (1846-1936). Ein europäischer Historiker gegen den Strom der nationalen Geschichtsschreibung.

Avhandlingen er en biografisk fremstilling av Alfred Sterns liv, med det formål å avklare Sterns rolle som historiker og å bidra til ny kultur- og vitenskapshistorisk viten. Her tas det problematiske ved all (selv-)biografisk skrivning opp. Mot biografiens påstand om at den bare gjengir rene fakta, stiller avhandlingen seg på kritisk distanse og kaster et mistankens lys over tingene. Feks. blir Sterns interesse av å fremstille seg selv som vellykket og akseptert historiker analysert. Samtidig brytes biografiens kronologi for å gi rom for en tematisk tilnærming til Sterns liv. Avhandlingen fokuserer bl.a. på hans rolle i en opphetet historikerstrid og på hans vennskap med Einstein. Hovedverket hans, en 10-binds europeisk historie, blir sett på gjennom ulike anmeldelser i tyske, engelske og franske tidsskrifter og i lys av verket til datidens ledende prøyssiske historiker, Heinrich von Treitschke. Sterns forsiktige, objektive stil og hans europeiske perspektiv skiller seg tydelig fra mange samtidige historikers emosjonelle, polemiske og nasjonale tendens. Stern viser seg å være en «outsider» på tre måter: som liberal historiker, som tysker i Sveits og som jødisk vitenskapsmann.

Det humanistiske fakultet
14.11.2008

Walter Schönfelder

Doctor rerum politicarum

Mellom linjene i psykisk helsevern og psykisk helsearbeid: om samarbeid mellom organisasjoner og profesjoner.

Psykisk helsearbeid har lenge blitt eksklusivt diskutert ut fra perspektivet til leger og psykologer. I denne undersøkelsen har samarbeid mellom ulike tjenestetilbydere blitt betraktet ut fra perspektivet til pleie- og omsorgspersonalet.

Undersøkelsens sentrale funn er at kravet om tverrfaglig samarbeid rettes hovedsakelig mot pleie- og omsorgsperso-

nalet, mens leger og psykologer langt på vei er unntatt fra dette. Mens pleie- og omsorgspersonalet omtaler leger og psykologer med stor respekt, blir de samtidig framstilt som eksterne spesialister med et ansvar for en avgrenset del av pasientenes sammensatte problematikk. På denne måten framstår leger og psykologer som ekskludert fra et organisatorisk ansvar for et helhetlig tjenestetilbud til pasientene.

Studien konkluderer med flere forslag til en framtidig organisatorisk og faglig orientering for samarbeid i psykisk helsearbeid, der pleie- og omsorgspersonalet kan fylle sin posisjon i utformingen av tjenestetilbudet for mennesker med psykiske lidelser på en mest mulig hensiktsmessig måte.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for sosiologi
10.04.2008

Marit Kristine Seppola

Philosophiae doctor

Genes involved in the innate immunity of Atlantic cod.

Torskeoppdrett har gjennom de siste arene økt i omfang, men er fortsatt i startfasen sammenlignet med oppdrett av laks. Intensivt oppdrett medfører ofte sykdomsproblemer og det er derfor viktig å øke kunnskapen om hvilke sykdommer som kan skape problemer i torskeoppdrett. Den kunnskapen som er tilgjengelig for laks kan ikke direkte overføres til torsk, siden det er vist at den har et immunforsvar som skiller seg noe og torsken får andre sykdommer enn laks. Seppolas avhandling inngår som en del av et større prosjekt som har som mål å øke kunnskapen om torskens immunforsvar. Hensikten har vært å identifisere gener som kan ha betydning for torskens uspesifikke immunforsvar. Dette ble utført ved å lage flere gen-bibliotek som kilde for å identifisere gener som kan relateres til immunforsvaret.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for marin bioteknologi
29.02.2008

Navinder Jeet Singh

Philosophiae doctor

Animal-habitat relationship in high altitude rangelands.

This study conducted in the high altitude rangelands of Indian Transhimalaya, dealt with the ecology of an endangered wildsheep Tibetan argali (*Ovis ammon hodgsoni*) and applied issues related to its conservation and potential conflict with the local nomadic pastoralists. Overall, the study provides a general framework towards the understanding of argali-habitat relationships at different spatio-temporal scales, factors causing sexual segregation and devising efficient survey and sampling method based on habitat suitability models. The applied aspect of the study outlines and evaluates the dramatic changes in the nomadic pastoralism that have occurred in the past five decades in the study area. These have led to a loss of pastures (-25 to -33%) of the nomads, consequent readjustment in traditional patterns of pasture use, intensified grazing pressures (25 to 70%) and rangeland degradation in the area. Such changes may have serious consequences on the survival of local wildlife, as tested with a study of the effects on argali of livestock presence and resource exploitation.

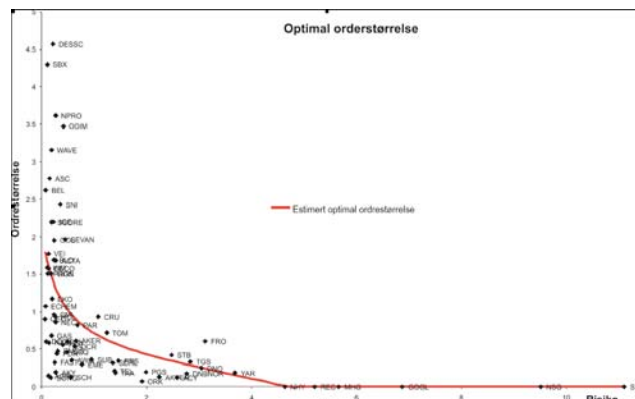
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for biologi
18.09.2008

Espen Sirnes

Doctor rerum politicarum

Information in Financial Markets – How private information affects prices, how it can be revealed and how it may be used.

I avhandlingen utledes en funksjon som forteller oss hvor stor omsetning per minutt som må til før de som handler på børsen har berettiget grunn til å mistenke at de er for dårlig informert. Skal du kjøpe eller selge aksjer i et aksjemarked er det umulig å vite om motparten har bedre informasjon enn deg. Dersom motparten er bedre informert, for eksempel ved at du selger til en som vet at prisen kommer til å gå opp, så innebærer handelen et sikkert tap for deg.

Den eneste muligheten for å sikre seg mot dette er å legge ut små volum om gangen. Dette har imidlertid en kostnad fordi det vil ta lenger tid å endre på porteføljen. Det er derfor mulig å regne ut hvor store volum optimalt bør legges ut i løpet av en kort tidsperiode for hele markedet, som en funksjon av aksjens prisvolatilitet. Omsetning utover dette volumet tolkes som et signal av markedsaktørene om å endre forventningene, med tilhørende priskorreksjon. Teorien er testet på markedsdata fra Oslo Børs.

Norges fiskerhøgskole
Institutt for økonomi
06.06.2008

Roswitha Skare

Doctor artium

Christa Wolfs «Wasbleibt». Kontext – Paratext – Text.

Christa Wolfs «Wasbleibt» (i svensk oversettelse 1991 under tittelen «Vad blir kvar») står i sentrum av denne avhandlingen som undersøker dens kontekst, paratekst og tekst. Utgangspunktet for avhandlingen er observasjonen at den så kalte tysk-tyske litteraturstriden – som startet i juni 1990 i de store vesttyske avisene Die Zeit og Frankfurter Allgemeine Zeitung – egentlig ikke handler om teksten, men ble brukt som påskudd for å delegitimere forfatteren politisk. Ved siden av avhandlingens innledning der dens tema og oppbygning blir presentert og det blir redegjort for det teoretisk-metodiske grunnlaget, består avhandlingen

av 3 kapitler som går inn på bokas kontekst (først og fremst den historisk-politiske rammen fra 1970-tallet og frem til murens fall og Tysklands gjenforening), dens paratekst (ved siden av de forskjellige bokutgivelser og omslag blir det fokusert på manuskripter til teksten, teksten i forskjellige medier og til slutt en innholdsanalyse av litteraturstriden) og tekst, før det i et avsluttende kapittel blir sett på forholdet mellom tekst og dokument.

Det humanistiske fakultet
Institutt for kultur og litteratur
04.06.2008

Ingrid Skjæveland

Philosophiae doctor

Toll-like receptors in Atlantic salmon. Cloning, characterization and regulation.

Å gjenkjenne infeksjose bakterier og virus er en av de viktigste oppgavene immunsystemet har. Toll-lignende reseptorer (TLR) er en familie molekyler som «fanger opp» slike inntrengere for deretter å slå på alarmsystem som varsler fare og setter i gang forsvarsreaksjoner hos infiserte individ. I forbindelse med arbeidet med avhandlingen ble de første TLR molekylerne fra laks (TLR8 og TLR9), samt et gen, MyD88, klonet. Uttrykket av disse genene ble studert i ulike vev fra ubehandlet laks, samt etter injeksjon av immunstimulanter og virus.

Immunstimulanter er forbindelser som er i stand til å aktivere immunforsvaret. Nivået av TLR8 og 9 hos laks ble i liten grad påvirket av syntetiske immunstimulanter som hos pattedyr gjenkjennes av TLR9 og TLR3. Heller ikke virusinfeksjon påvirket uttrykket av TLR8 og TLR9, mens MyD88 ble noe oppregulert. Derimot ble TLR9 relativt sterkt induisert av interferon gamma (IFN- γ) stimulering. IFN- γ er et signal molekyl som blant annet aktiverer immunceller til å «spise» invaderende patogen, samt gir økt motstand mot virusinfeksjon. Både TLR9 og MyD88 var uttrykt i alle vev som ble undersøkt, mens TLR8 kun uttryktes i milt. TLR genene var generelt lavere uttrykt enn MyD88. Sekvensanalyser av TLR8, 9 og MyD88 genene fra laks viste flere konserverte regioner, som hos pattedyr er vist å være viktige både for deres lokalisering og funksjon.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for marin bioteknologi
08.02.2008

Hege Sletvold

Philosophiae doctor

VanA type glycopeptide resistance plasmids in Enterococcus faecium; Genetic components and mechanisms of persistence.

Avhandlingen tar utgangspunkt i at en hyppig forekomst av glykopeptid-resistente enterokokker (GRE) har blitt påvist på norske gårder til tross for forbudet fra 1995 mot å benytte fôr-antibiotikumet avoparcin som vekstfremmer i broilerproduksjon. Et reservoar av GRE i husdyrmiljøer er bekymringsverdig, da disse bakteriene kan gi alvorlig sykdom hos mennesker, og glykopeptid-antibiotika er viktig i behandlingen. GRE er utbredt på sykehus i USA, og et stadig økende antall GRE-tilfeller rapporteres fra sykehus i Europa.

Mekanismer for at disse motstandsdyktige bakteriene overlever i denne økologiske nisjen har blitt studert i doktoravhandlingen. Genetiske elementer (plasmider) med gener som koder for glykopeptid-resistens har blitt studert i detalj, og har blant annet identifisert et toksin. Dette toksinet har dødelig effekt på enterokokker som mister resistensplasmidene.

Det medisinske fakultet
Institutt for farmasi
10.05.2008

Terese Solstad

Doctor scientiarum

*Innate defense molecules of the Atlantic cod (*Gadhus morhua* L.).*

Sykdom forårsaket av bakterier og virus er en av de største truslene for torskoppdretts-næringen og kan tidvis føre til store økonomiske tap. Av denne grunn er det stor interesse for å erverve seg mer kunnskap om torskens immunforsvar for å kunne utvikle strategier som kan forhindre sykdom i større grad. Vår forskningsgruppe har identifisert gensekvensene til 3 molekyler som vi tror kan ha roller i det uspesifikke immunforsvaret hos torsk (BPI/LBP, g-type lysozym og hepcidin). Blant annet har vi sett en økning i genuttrykket av BPI/LBP og hepcidin etter behandling av torsk med drepte bakterier noe som tyder på en rolle for disse under bakterieinfeksjoner. Tilsvarende molekyler er også identifisert hos menneske og er vist å ha en funksjon i det uspesifikke immunforsvaret. Oppdagelsen og den grunnleggende karakteriseringen av genene til disse torskemolekylene kan danne grunnlag for videre studier på torsk for å finne strategier som kan redusere fiskens mottakelighet for sykdom.

Norges fiskerihøgskole
Institutt for marin bioteknologi
13.03.2008

Sonja Eriksson Steigen

Doctor medicinae

Gastrointestinal stromal tumors – An Epidemiologic, Immunohistochemical, Morphometric and Genetic Analysis.

Oppdrett av Atlantisk torsk vil i framtida øke siden ville bestander av torsk ikke lenger blir betraktet som bærekraftige for fiske. Torskoppdrett er helt nødvendig for å tilfredsstille markedets behov på verdensbasis. For å møte framtidens utfordringer i torskoppdrett ble et nasjonalt avlsprogram for torsk startet i Norge i 2002. Hovedmålet med dette studiet var å granske genetiske aspekter av robusthet i Atlantisk torsk i akvakultur ved å utnytte familiemateriale fra avlsprogrammet. I avhandlingen studeres

dette fra ulike vinkler (sykdomsresistens, stresstoleranse, triploidi-induksjon), og hovedresultatene viser at sykdomsresistens mot vibriose er arvelig hos Atlantisk torsk. Ved å selekttere for denne egenskapen forventer vi en økt resistens mot vibriose. Økt resistens mot vibriose er inkludert i avlsmålet for Atlantisk torsk, og resultatene fra sammenligning av statistiske modeller er brukt ved valg av statistisk modell for den praktiske avlsverdiutregningen.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
22.02.2008

Øyvind Stokke

Doctor artium

Demokratiet, Europa og det moderne prosjektet. En diskursteoretisk analyse i spenningsfeltet mellom radikalt demokrati og økonomisk liberalisering.

Skadevirkningene av den nyliberale globaliseringen påkalder overstatlige politiske ordninger.

Avhandlingen gir en kritisk analyse av EUs ulike potensialer knyttet til skaping og utbredelse av nye rettsregler - juridifisering - med utgangspunkt i Habermas. Ved å kombinere Habermas' samfunnsteori, diskursteori om rett og demokrati, og senere analyser av økonomisk globalisering og demokrati, søkes en dypere teoretisk forståelse av demokratiet og dets vilkår i EU. Spenninger i EUs juridiske system analyseres i lys av Habermas teori om system og livsverden, og i lys av empiriske eksempler: Folketrygdens demokratiske bosettingsprinsipp for medlemskap lar seg avlede fra kommunikativ rasjonalitet, mens den europeiske trygderettens økonomiske prinsipp om fri bevegelse er uttrykk for en instrumentell rasjonalisme som gjennom-syrer EUs teknokrati. En demokratisk formidling mellom ekspertkulturer og borgerne i en europeisk offentlighet kan bli en læringsprosess hvor en kommunikativ rasjonalitet holder markedet og byråkratiet i sjakk.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for filosofi
24.06.2008

Gerd Stølen

Doctor rerum politicarum

Den voksne ungdomsskoleeleven. Om utdanning og reviderte livsplaner er voksenopplæring.

Stølen har fulgt 41 voksenopplærings elever og 30 lærere fra grunnskolen voksenopplæring og Forkurs for høyere utdanning i Finnmark. Samtlige elever tilhører samfunn der arbeidsliv og livsform tradisjonelt ikke har vært basert på formell utdanning. I sin doktorgradsavhandling har Stølen undersøkt hva som skal til for at voksne elever lykkes i nye utdanningsforsøk. Det forventes ofte at voksne skal være i stand til å kunne ta ansvar for egen læring, men ideen om selvstyrt læring er ikke relevant i alle deler av utdannings-systemet. Undersøkelsen viser at de voksne elevene fullfører utdanningen med bedre resultat når lærerne tar ansvar for å legge til rette for et godt læringsmiljø, både faglig og sosialt. Å skape trygghet og fellesskapsfølelse er nødvendig både innen kommunal voksenopplæring, og andre etter- og videreutdanningstilbud for voksne. Det betyr blant annet at utdanningsinstitusjoner i større grad må etablere et godt sosialt miljø, også for voksne studenter og elever.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for pedagogikk og lærerutdanning
29.02.2008

Espen Tangen

Philosophiae doctor

Bonding in low-coordinate complexes; what, if anything, is special?

Den generelle interessen for jern- og mangan imido- og nitrosyl forbindelser stammer delvis fra den rollen lignende forbindelser har i biologien. Nitrogen monoksid fungerer som signalsubstans i nervesystemet, som blodkarutvidende og celledrepende stoff og som deltaker i immunforsvaret. Mange av enzymene som regulerer funksjonen og dannelsen av NO i kroppen inneholder innskuddsmetaller. Dermed er forskningsfeltet som innbefatter innskuddsmetallkomplekser med nitrosyl-ligander, også i forhold til strukturelle og bindingsmessige forhold, svært interessant. I avhandlingen blir bl.a. beregninger på 4- og 5-koordi-

nerte innskuddsmetallkomplekser med imido og nitrosyl ligander presentert og sammenlignet med kjente strukturer av analoge heme-forbindelser.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for kjemi
19.09.2008

Andreas Johan Thorvaldsen

Philosophiae doctor

Higher-Order SCF response functions in a quasi-energy formulation.

Ligningene som bestemmer hvordan molekyler oppfører seg, er kompliserte, og lar seg ikke løse eksakt. I beregningskjemi studeres modeller av disse ligningene ved hjelp av store datamaskiner. UiT har en datamaskin med ca. 6500 prosessorer, som kan samarbeide om beregninger. Beregningskjemi brukes både som et hjelpemiddel for å tolke eksperimentelle data, og som en billig erstatning for kjemiske eksperimenter, og anvendes bl.a. innen farmasøytisk industri, kjemisk industri, og nanoteknologi. Thorvaldsen har i sitt doktorgradsarbeid jobbet med en modell for å beskrive molekylers optiske egenskaper (spredningskoeffisient, brytningsindeks, absorpsjon, ol.). I avhandlinga presenteres nye, effektive og generelle formler for optiske egenskaper, samt teknikker for beregning av disse. Formlene har de mekaniske egenskapene som spesialtilfeller. Sammen med sine samarbeidspartnere har han utviklet et effektivt dataprogram for beregning av molekylers optiske og mekaniske egenskaper av alle «ordener» (egenskap, lineær respons, kvadratisk respons, osv.), som kan modellere et bredt spekter av eksperimentelle metoder.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for kjemi
30.09.2008

Eivind Torp

Doctor juris

Renskøtselrätten och rätten till naturresurserna. Om rättslig reglering av mark- och resursanvändningen på renbetesmark i Sverige.

Avhandlingen behandler forholdet mellom rettsregler som regulerer samenes rett til reindrift og rettsregler som regulerer bruken av naturresurser. Hensikten med avhandlingen er å identifisere og analysere utviklingen innen den del av reindriftsretten som rør retten till naturresurser. Problemstillingen i avhandlingen dreier seg om hvordan rettsutviklingen på det miljørettslige området har påvirket samenes rett til naturresurser i henhold til deres rett til reindrift. Avhandlingen behandler svensk rett. Undersøkelsen viser at rettsutviklingen har ført til at reindriftsretten har fått en svakere stilling i det svenske rettssystemet og at nye bestemmelser på det miljørettslige område har bidratt til en forsvakning av samenes rett til naturresurser. Samtidig viser undersøkelsen at det finns en tendens til en fokusering på de næringsmessige aspektene av samenes rett till reindrift. Mot den bakgrunn diskuteres spørsmålet om reindriftsretten er på veg at bli en næringsrett.

Det juridiske fakultet
03.06.2008

Marianne Vileid Uleberg

Doctor scientiarum

Winter survival and spring growth of white clover in a sub-arctic climate.

Avhandlingen undersøker vinteroverlevelse og vårvekst av kvitkløver under nordnorske klimaforhold. Kvitkløver fikserer nitrogen fra lufta ved hjelp av jordbakterier og forsyner på den måten både seg selv og jorda med nitrogen. Bruk av kvitkløver til grovfôrproduksjon i eng og beite kan derfor bidra til å redusere bruken av kunstgjødsel og dermed spare miljøet for negative effekter forbundet med det. Kvitkløver har også god fôrverdi og er tolerant mot beite og er derfor ettertraktet for bruk i eng og beitemark. På grunn av dårlig tilgang på sorter tilpasset nordnorske klimaforhold har kvitkløver vært lite brukt i Nord-Norge

og i andre deler av landet med lang vinter og kort sommer. Med utviklinga av nye vintersterke sorter tilpasset nordnorske klimaforhold, kan kvitkløver nå dyrkes under mer marginale vekstforhold. Uleberg har undersøkt effekten av ulike høsteregimer på kvitkløverens evne til å overvintre og til vekst om våren under nordnorske klimaforhold, med spesielt fokus på underjordiske plantedeler.

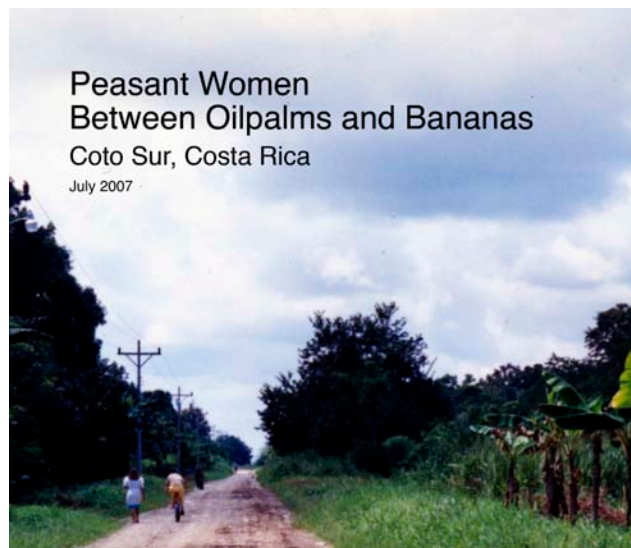
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Institutt for biologi
29.02.2008

Halldis Valestrand

Doctor philosophiae

Peasant Women Between Oilpalms And Bananas. Coto Sur, Costa Rica.

Coto Sur på Stillehavskysten i Costa Rica var i 50 år dominert av bananplantasjer eid og drevet av United Fruit Company. Selskapet trakk seg ut og området ble invadert av arbeidsløse bananarbeidere og andre jordløse. En statlig nybyggerkoloni med 1500 småbruk ble etablert og etter ca 10 år, med hjelp av bl.a. den Interamerikanske utviklingsbanken ble en del av disse omdannet til oljepalmeproducenter organisert i et kooperativ.

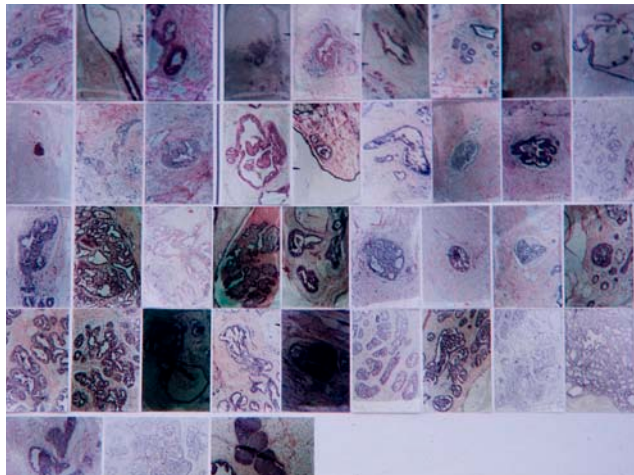
Avhandlingens tema er hvordan kvinnes situasjon endrer seg fra bananplantasjene, via småbruk til palmeolje-produksjon. Med utgangspunkt i et kvinneverett utviklings-prosjekt har jeg sett på kvinnes arbeids- og hverdagsferinger, husholdenes etablering og endringer, kvinnes strategier og deltakelse i samfunnet, samt kjønnsrelasjoner og- ideologier på flere nivåer. Min konklusjon er at en gikk fra et mannsdominert regime (bananplantasjer) til et annet (oljepalmer), mens i mellomperioden hadde kvinnene en relativt sett bedre posisjon.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
07.03.2008

Tone Bøe Aaman Vamre

Doctor medicinae

Extra-tumoral breast tissue in breast-cancer patients: Variations with breast cancer risk factors.

I WHO's studie av 1513 kvinner med brystkreft og bruk av steroide anticonceptiva ble det foretatt en kartlegging av godartede forandringer lokalisert utenfor selve kreftsvulsten. Undersøkelsen viser at duktal atypi, et av de siste utviklingstrinn før brystkreft, var uavhengig av faktorer som alder, brystkreft i nær familie, menstruasjon, fødsel og bruk av p-piller, men forekom hyppigere hos kvinner fra land

med lav risiko for brystkreft. Dette kan tyde på at det siste utviklingstrinnet tar lengre tid for disse kvinnene. Duktal hyperplasi, en vevsforandring på et tidligere stadium enn duktal atypi, var uavhengig uansett bosted, brystkreft i nær familie og faktorer knyttet til menstruasjon og fødsel.

Når kreftsvulsten utvikles forekommer duktal hyperplasi like hyppig uansett om pasienten har disse risikofaktorene. Dette er forskjellig fra undersøkelser i befolkningen generelt, der slike risikofaktorer har betydning for utvikling av godartede vevsforandringer og for brystkreft.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
30.05.2008

Terje Vasskog

Philosophiae doctor

Pharmaceuticals in the environment; Occurrence of selected antidepressants in the Norwegian environment.

Forbruket av både human- og veterinærlegemidler øker i verden i dag. Legemidlene og deres metabolitter slippes ut i miljøet (elver, hav) via avløpsnett og terrestrisk avrenning. Det er viktig å kjenne konsentrasjonen av ulike legemidler i miljøet for å evaluere hvorvidt de kan påvirke marine organismer. Oppgaven beskriver ulike metoder for

analyse av legemidler i miljøprøver, hovedsaklig avløps- og sjøvann. Det viser seg at alle legemidlene som ble analysert finnes i alle prøver av avløpsvann som ble analysert. Noen legemidler ble også funnet i sjøvann, men konsentrasjonene rundt Tromsø er på et lavere nivå enn det som har vist seg å påvirke marine organismer. Analyser er også gjort utenfor Longyearbyen, og interessant nok er konsentrasjonene der vel så høye som utenfor Tromsø, noe som trolig skyldes temperatur og strømningsforhold i sjøen.

Det medisinske fakultet
Institutt for farmasi
25.04.2008

Torben Wisborg

Philosophiae doctor

Improving the spirit – increasing the chances of survival. Results of multiprofessional training of medical teams in Iraq and Norway.

Avhandlingen bygger på 10 års opplæring i behandling av alvorlige skadetilfeller, og viser at helsepersonell både i Nord-Irak og i Norge etter kort opplæring tar ansvar for videre tilpasning av metoder og viten til sin egen virkelighet, og er i stand til å utvikle tilbudene til de befolkningsgrupper de skal ta hånd om. I Norge har BEST-gruppen trent sykehusteamene som tar imot alvorlig skadde på sykehuse- ne i den første kritiske fasen etter alvorlige skader. Det viste seg at selv om helsepersonell har gode praktiske ferdigheter i behandling, fungerer de i liten grad som team. Det er imidlertid kun en liten innsats som skal til å oppnå store effekter. I Kurdistan har Tromsø mineskadesenter lært opp barfotleger i behandling av ofre for landmineskader, fra skaden skjer i minefeltene og frem til sykehus. Avhandlingen viser at de er i stand til å ta seg av andre pasientgrupper også, og at de utvikler nye behandlingssystemer i takt med endrede behov i området.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
30.05.2008

May-Britt Waale

Doctor rerum politicarum

Roller, identitet og undervisningspraksis i den videregående skolen

En kvalitativ studie.

Avhandlingen fokuserer på tre hovedtema: Hvilke undervisningsformer preger klasseromsarbeidet hos lærere på avdeling for helse- og sosialfag i den videregående skolen? Hvilke lærerroller kan man finne, og hva kjennetegner yrkesidentitetskonstruksjonen? Studien er basert på klasseromsforskning og yrkeslivshistorieinnsamling hos allmenn – og førskolelærere, samt syke- og vernepleiere. Analysen avdekket at tradisjonelle undervisningsformer var utbredt. Alternative undervisningsformer og lærerrollependling forekom imidlertid også. Hos to av yrkesgruppene fant man undervisningsformen «øvingsarbeid», læring i simulert og situert praksis, basert på lek og arbeid. Det ble identifisert seks ulike lærerroller, der «los» og «ledsager» utgjorde ytterpunktene, og det utkrystalliserte seg fire ulike retninger med hensyn til yrkesidentitetskonstruksjon: «Dynamisk og sementert forankring», «stigmatisering og tapt verdighet», «styrket status og økt stolthet».

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for pedagogikk og lærerutdanning
06.02.2008

Daniel Horst Zeiss

Doktor scientiarum

Ion Exchangers in Drug Delivery: Thermodynamic and Kinetic Aspects of the Drug/Resin – Interaction.

Avhandlingen bygger på grunnleggende forskning om ionebyttere som anvendes for å lage legemidler med depotvirkning. En helt ny metode for å beskrive bindinger mellom virkestoff og ionebytter ble utviklet. Den baseres på måling av varmen som slippes fri når de to stoffene bindes. Enkelt sagt, jo mer varme som slippes fri, jo sterkere er bindingen mellom virkestoff og ionebytter. Resultater fra forskningen viser at modellforstillingene som man har hatt om prosessen er for enkle. Binding mellom ioner og ionebytter må beskrives med minst to prosesser som fore-

går samtidig. En prosess der virkestoff transporteres inn i ionebytter materialet (diffusjon) og en prosess som beskriver tetning av ionebytter-materialet. Prosessen med tetning av ionebytter-materialet vil medføre at den første prosessen går stadig saktere. Heller ikke bindingsenergi blir det samme. Kunnskapene blir brukt til å beskrive omvendt prosess, som er fritsetning av virkestoffet.

Det medisinske fakultet
Institutt for farmasi
24.06.2008

Gunn Kristin Øberg

Philosophiae doctor

Fysioterapi til for tidlig fødte barn. Om sensitivitet, samhandling og bevegelse.

Studien undersøker hva som er adekvat fysioterapi til for tidlig fødte barn med forsinket eller avvikende bevegelsesutvikling, i deres første leveår etter termin. Metodene er observasjon, intervju og spørreskjema. Studien viser at terapi må tilpasses det enkelte barns individuelle særtrekk og behov og det som utspiller seg i den enkelte situasjon. Å skape vilkår som muliggjør barnas oppmerksomme, engasjerte tilstedeværelse er viktig. Ved å ta utgangspunkt i barnas iboende bevegelsesmuligheter og kroppslige ytringer styrkes driv og initiativ til bevegelse. Tilpasset dynamisk håndbruk muliggjør barnas maksimale arbeidsinnsats i forhold til kroppslige forutsetninger. Foreldre bør veiledes i håndbruk og tilrettelegging av miljø for hensiktsmessig aktivitet. Om behandlingen skjer på barnets arena eller hos fysioterapeuten er av underordnet betydning for hva som dannes av bevegelser hos barnet.

Det medisinske fakultet
Institutt for klinisk medisin
29.02.2008

Siv Øvernes

Philosophiae doctor

Surviving the Cold: Khoe San Identity management among Street People in Cape Town.

Da Sør Afrika ble et demokrati i 1994 var det en utbredt

oppfatning at landets urfolk,

Khoe-San folkene, var forsvunnet. Da de begynte å dukke opp igjen skapte det derfor

forbløffelse. Avhandlingen ser nærmere på betydningen av Khoe-San-tilhørighet blant folk som lever på gata i Cape Town. Fokuset har vært på hvordan gatefolk kommuniserer tilhørighet. De har forskjellige livserfaringer, men deler en felles skjebne. De lever under særdeles vanskelige omstendigheter, og noen knytter evnen til «å overleve alt når man har vært fratatt alt» til Khoe-San tilhørighet. Det er særlig erfaringer med utnyttning som knyttes til Khoe-San identitet. For å forstå hvorfor, må et perspektiv som tar hensyn til Khoe-San folkenes nyere dramatiske historie anvendes, og det må brukes teoretiske modeller som vektlegger endringsprosesser og en situasjonell betydning av identitet og etnisitet.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Institutt for sosialantropologi
22.12.2008

Espen Åberg

Philosophiae doctor

The atypical MAP kinases ERK3 and ERK4 as regulators of MAPKAP kinase 5.

Kroppen vår er bygd opp av milliarder av celler. Et svært komplekst signaloverføringsnettverk er utviklet for at alle cellene i kroppen vår skal kommunisere med hverandre. Protein kinaser er enzymer med svært sentrale roller i disse nettverkene, og er viktige for reguleringen av de fleste funksjoner i våre celler. Avhandlingen tar for seg karakterisering av to nært beslektede protein kinaser som heter Ekstracellulær signal-regulert protein kinase (ERK) 3 og ERK4 og deres fysiske forbindelse til MK5 (Mitogen aktivert protein kinase aktivert protein kinase 5). Arbeidet har gitt sentral innsikt i de mekanismene som regulerer aktiviteten til og subcellulær lokalisering av disse protein kinasene. Resultatene vil ha stor betydning for det videre arbeidet med å kartlegge de fysiologiske funksjonene til disse enzymene.

Det medisinske fakultet
Institutt for medisinsk biologi
12.06.2008

UNIVERSITETET I TROMSØ
9037 Tromsø
Telefon 77 64 40 00 – Faks 77 64 49 00
postmottak@uit.no
uit.no

U N I V E R S I T E T E T I T R O M S Ø

Doktorgradsavhandlingar 2008

